

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

İNSAN HAKLARINI İNCELEME

KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

—●—
5'inci Toplantı
15 Haziran 2022 Çarşamba
—●—

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu'nun Komisyon gündemine, Komisyona yapılan bireysel başvurulara ve göç hukukuyla ilgili bazı kavramlara ilişkin açıklaması

III.- İHTİSAS KOMİSYONLARI

A) ALT KOMİSYON RAPORLARI

1.-Göç ve Uyum Alt Komisyonunun hazırladığı Türkiye'de Düzensiz Göç ve Düzensiz Göçle Mücadele-Van Örneği Raporu'nun görüşmeleri

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

5'inci Toplantı
15 Haziran 2022 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM İnsan Haklarını Komisyonu saat 14.35'te açıldı.

Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu, Komisyon gündemine, Komisyona yapılan bireysel başvurulara ve göç hukukuyla ilgili bazı kavramlara ilişkin açıklama yaptı.

Göç ve Uyum Alt Komisyonunun hazırladığı Türkiye’de Düzensiz Göç ve Düzensiz Göçle Mücadele-Van Örneği Raporu, görüşmeleri yapılarak kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından 16.55'te toplantıya son verildi.

15 Haziran 2022 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.35

BAŞKAN: Hakan ÇAVUŞOĞLU (Bursa)

BAŞKAN VEKİLİ: Mahmut Atilla KAYA (İzmir)

BAŞKAN VEKİLİ: Mustafa Sezgin TANRIKULU (İstanbul)

SÖZCÜ: Osman Nuri GÜLAÇAR (Van)

KÂTİP: Fatma KURTULAN (Mersin)

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Komisyonumuzun sayın üyeleri, Değerli Bakanımız, değerli basın mensupları, kıymetli katılımcılar; hepiniz toplantımıza hoş geldiniz.

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun 24’üncü Toplantısını açıyorum.

Yeterli çoğunluğumuz vardır.

Bu vesileyle hepinizi saygı ve muhabbetle selamlıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu’nun Komisyon gündemine, Komisyona yapılan bireysel başvurulara ve göç hukukuyla ilgili bazı kavramlara ilişkin açıklaması

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Değerli üyelerimiz, bugün, Komisyonumuz bünyesinde kurulan Göç ve Uyum Alt Komisyonu tarafından tanzim olunan ve görüşülerek kabul edilen Türkiye’de Düzensiz Göç ve Düzensiz Göçle Mücadele Van Örneği Raporu’nu görüşmek üzere toplanmış bulunuyoruz.

Gündemimize geçmeden önce Komisyona yapılan bireysel başvurularla ilgili olarak heyetinizi bilgilendirmek istiyorum. Komisyonumuza 27’nci Yasama Döneminde, 14 Haziran 2022 itibarıyla ulaşan toplam başvuru sayısı 11.083’tür. Bu başvurulardan 10.182 adedine işlem yapılmıştır. Bekleyen başvuru sayısı 432’dir.

Komisyonumuzca işleme alınan başvuruların konularına göre dağılımı şu şekildedir: Cezaevi sorunları 8.356, yargıya ilişkin sorunlar 2.300, yasal düzenleme talebi 612, yerinde inceleme talebi 416, kolluk uygulamaları 271, memur sorunları 154, yardım talebi 143, işçi sorunları 108, sosyal güvenlik işlemlerinden şikâyet 62, engelli sorunları 50, yurt dışında yaşayan Türklerin sorunları 41, komisyonun girişimde bulunması talebi 37, gayrimenkul sorunları 34, yabancıların sorunları 33, güvenlik soruşturması kaynaklı sorunlar 29, üniversite ve YÖK sorunları 42, terör kaynaklı sorunlar 27, askerlikle ilgili sorunlar 20, kayıp vakaları 18, memuriyet sınavı sorunları 12, yabancı ülkelerde bölgeler ve uluslararası kuruluşlarla ilgili sorunlar 8, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvuru yardım talebi 1.

Değerli üyelerimiz, bildiğiniz üzere göç hukukuna ait kimi kavramların yanlış kullanımından kaynaklı kavram kargaşası yaşanabilmektedir. Bu bağlamda, kavram kargaşasının ve buna bağlı olarak toplumda ortaya çıkan kimi yanlış anlaşılmanın önüne geçmek amacıyla göç hukukuna ilişkin bazı kavramlar hakkında kısaca bilgi vermek istiyorum. Zira, göç yönetim süreçlerinin doğru anlaşılabilmesi

için öncelikle göç terminolojisinin doğru bir şekilde kullanılması gerekmektedir ve elbette, toplum önünde söz söyleyen kişilerin bu kavramlar konusunda netliğe sahip olması ve kavramları da yerli yerinde kullanması gerekir ki karıştırılmasın.

6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'na göre ülkemizde yabancıların hukuki statüleri: Bir, düzenli göç; iki, uluslararası koruma; üç, geçici koruma olarak sınıflandırılmaktadır.

Düzenli göç, yabancıların yasal yollarla Türkiye'ye girişini, Türkiye'de kalışını ve Türkiye'den çıkışını ifade etmektedir. Düzenli göç kapsamında vize, ikamet izni ya da çalışma izni olan yabancılar Türkiye'de yasal olarak kalabilmektedirler.

Uluslararası koruma ise 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nda 3 başlık altında düzenlenmiştir: 1) Mülteci, 2) Şartlı mülteci, 3) İkincil koruma.

Uluslararası koruma başvurusunda bulunan yabancılar; ırkı, dini, tabiiyeti, belirli bir toplumsal gruba mensubiyeti ya da siyasi düşüncelerinden dolayı zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktukları için bu başvuruda bulunabilirler.

Ülkemizin, Cenevre Sözleşmesi'nin 1'inci maddesindeki mekân bakımından öngörülen seçme hakkını kullanarak coğrafi kısıtlamayla kabul etmesine bağlı olarak, Avrupa Konseyi ülkelerinden gelen yabancılara “mülteci”, Avrupa Konseyi ülkeleri dışından gelen yabancılara ise “şartlı mülteci” statüsü verilmiştir ve denilmektedir. Yani Venedik Sözleşmesi imzalanırken İkinci Dünya Savaşı'nın etkileri devam ettiği için, daha ziyade o savaştan kaçanlar bugün itibarıyla Avrupa Konseyi ülkesi vatandaşlarının kaçtıkları ya da sığındıkları nazara alınarak, Cenevre Sözleşmesi'nde “mülteci” tanımı sadece Avrupa'dan göç edenler için kullanılmıştır. Dolayısıyla, bir başka kıtadan ya da ülkeden, Avrupa Konseyi ülkesinin dışından gelenler için “mülteci” ifadesi kullanılamaz, birincisi bu arkadaşlar.

Avrupa Konseyi ülkeleri dışından gelen yabancılar için “şartlı mülteci” statüsü verilmiştir. Yine, ölüm cezasına mahkûm olacak veya ölüm cezası infaz edilecek, işkenceye, insanlık dışı veya onur kırıcı ceza veya muameleye maruz kalacak uluslararası veya ülke genelinde silahlı çatışma durumlarında ayırım gözetmeyen, şiddet hareketleri nedeniyle şahsına yönelik ciddi tehditle karşılaşacak yabancılar için de “ikincil koruma” statüsü verilmiştir, üçüncü bir ülkeye yerleşene kadar Türkiye'nin koruması altında kalabilirler.

Arkadaşlar, Avrupa Konseyi ülkesi dışından gelenler için “mülteci” ifadesini kullanamıyoruz. Avrupa Konseyi ülkesi dışından gelenlerin milliyetine, tabiiyetine, uğradığı zulme nazaran sığınma talebinde bulunanlar için “şartlı mülteci” talebini kullanıyoruz. Aynı şekilde, yine Avrupa Konseyi ülkesi dışından gelip de geldiği ülkede ölüm cezasına, işkenceye maruz kalabilecek kişiler için de “ikincil koruma” ifadesini kullanıyoruz. “Sığınmacı” ifadesi 1990 yıllarında çıkarılan mevzuatımızda kullanılan bir ifadeydi, artık bu ifade Türkiye'de mevzuatta kullanılan bir ifade olmaktan çıkmıştır.

Peki, geçici koruma nedir? Geçici koruma, 28 Nisan 2011 tarihinden itibaren Suriye'den gelen Suriye Arap Cumhuriyeti vatandaşlarına, vatansızlara tanınan bir haktr ve ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla -şimdi altını çiziyorum- kitlesel olarak, tek tek değil, kitleler hâlinde sınırlarımıza dayanmış, kitleler hâlinde gelmiş, sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen yabancılara sağlanan korumadır. Tek tek değil kitlesel hâlde, o savaş nedeniyle sınırlarımıza dayanmış, o topluca gelenler için kullanılan statü geçici korumadır, geçici koruma.

Bu çerçevede, ülkemizde şu an 3 milyon 764 bin 193'ü geçici koruma altında Suriyeli, 1 milyon 427 bin 804'ü ikamet izni sahibi... Bunda da Bulgaristan'dan gelen var, Ahıska'dan gelen var, Batı Trakya'dan gelen var, Kosova'dan gelen var, Makedonya'dan gelen var; bunların içerisinde Kırım'dan gelenler de var ikamet izniyle kalanlar olarak.

Diğer yandan, düzensiz göç ki bugünkü konumuz düzensiz göçle alakalı. Düzensiz göç ile düzenli göç yani geçici koruma, şartlı mülteci, ikincil koruma gibi ifadeler birbirinden farklıdır. Düzensiz göç, bir yabancının ülkeye yasa dışı yollardan girmesi, çıkması ya da ülkeye yasal yollarla girmiş olup yasal kalma süresi dolmasına rağmen ülkede kalmaya devam etmesi -ne gibi, ikamet izni bittiği hâlde devam etmesi gibi- veya izinsiz çalışması durumlarını ifade etmektedir. Demek ki arkadaşlar, düzensiz göç, yasa dışı yollarla girmiş, girmeye çalışan ya da yasal yolla girmiş olup da kalma süresi artık bitmiş olanlar için kullanılan bir ifadedir. Yani son günlerde Afganistan'dan, sair yerlerden geçmeye çalışanlar düzensiz göç mensuplarıdır; kaçak yollarla girmeye çalışmaktadırlar ve ülkemizde bulunmaları yasal değildir. Yani düzensiz göçmenlerin bir kısmı baştan itibaren düzensiz göçmenken bir diğer kısmı da sonradan düzensiz göçmen hâline dönüşmektedir. Ne dedik? İkametle girmiş, ikamet etmiş; çalışma izni var, bitmiş; vize süresi var, bitmiş; bunun gibi. Bu açıdan, düzensiz göçmenler ile mülteciler ve özellikle uluslararası koruma arayan yabancılar birbirinden çok farklı gruplardır. Irkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşüncelerinden dolayı bir zulüm, yaşam hakkının ihlali ya da tehdidi sonucu insanlar sığınma talebinde bulunmak veya iltica etmek zorunda kalmaktadırlar. Düzensiz göçte ise yabancılar daha çok ekonomik sebeplerle ülkemize gelmeye çalışmaktadır ya da ülkemizden transit geçiş yapmaya çalışmaktadır. Dolayısıyla, en son Ukrayna-Rusya Savaşı neticesinde sığınmacı durumuna düşen 6 milyon Ukrayna vatandaşı da görüldüğü üzere, sığınmacılık bir talep değil bir zorunluluktur.

Bu açıdan da ülkemiz, düzensiz göç ve düzensiz göçle mücadeleyle yakından ilgili olan göçmen kaçakçılığıyla mücadele konusunda uzun yıllardır çalışmalar yürütmektedir. En son, biliyorsunuz, yapmış olduğumuz kanunla da göçmen kaçakçılığının suçunu ağırlaştırdık, katalog suçlar içerisine dâhil ettik ki tutukluluklarıyla ilgili hususlar nazara alınsın diye.

Göç ve Uyum Alt Komisyonu tarafından hazırlanan ve bugünkü toplantımızın gündemini oluşturan rapor, ülkemizde düzensiz göç ve göçmen kaçakçılığı konularında son yıllarda artarak devam eden çalışmaları ortaya koymaktadır. Van'da yaptığımız, özellikle İran, Afganistan ve Pakistan üzerinden gelen düzensiz göçmenlerle ilgili ülkeye girişlerinin engellenmesi, yakalanması ve sonrasında geri gönderilmesiyle ilgili yapmış olduğumuz çalışmadır, bugünkü raporun durumu.

III.- İHTİSAS KOMİSYONLARI

A) ALT KOMİSYON RAPORLARI

1.-Göç ve Uyum Alt Komisyonunun hazırladığı Türkiye'de Düzensiz Göç ve Düzensiz Göçle Mücadele-Van Örneği Raporu'nun görüşmeleri (*),(**)

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Komisyon üyeleri, kıymetli katılımcılar; şimdi, gündemimizde yer alan raporun görüşmesine geçiyoruz.

Öncelikle rapor hakkında bilgi vermesi için Alt Komisyon Başkanımız Sayın Atay Uslu'ya söz vereceğim, akabinde de raporu müzakere edeceğiz.

Evet, katılımcılarımız var, onları takdim etmek istiyorum.

* Göç ve Uyum Alt Komisyonunun 9/6/2022 tarihli Toplantı tutanağı bu toplantı tutanağına eklidir.

** Göç ve Uyum Alt Komisyonunun Türkiye'de Düzensiz Göç ve Düzensiz Göçle Mücadele – Van Örneği Raporu bu toplantı tutanağına eklidir.

YASAMA UZMANI TANER GEÇMEZ – Sayın İsmail Çataklı, İçişleri Bakan Yardımcısı; Ramazan Keskin, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Sınır Dışı İşlemleri Daire Başkanı; Fatih Ayna, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Geri Gönderme Merkezlerinin Yönetimi Daire Başkanı; Hüsnü Kural, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Sınır Dışı ve Sevk İşlemleri Grup Başkanı; Fatih Kuru, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Uzman; Orçun Kaymaz, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Geçici Koruma İşleri Çalışma Grubu Başkanı.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Evet, tekrar hoş geldiniz. Teşekkür ediyoruz katılımlarınız nedeniyle.

Arkadaşlar, Komisyon Başkanınız olarak özellikle bir istirhamım var: Komisyon üyelerimizin göç konusundaki terminolojiye lütfen hâkim olmaları ve bu noktada bir nebze olsun okuma yapmalarını özellikle sizlerden rica ediyorum. Zira raporlar birbirine karışıyor, dolayısıyla bu hangi rapora ilişkin bir değerlendirme olduğu konusunda da yanlışlığa sevk edecek bir mahiyet arz ediyor. Bu konuda bilgi vermek istedim.

Atay Bey, buyurun lütfen.

ATAY USLU (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; ben de hepinizi hürmetle selamlıyorum, değerli bürokrat arkadaşlara da hoş geldiniz diyorum.

Tabii, siz de ifade ettiniz, göç ve düzensiz göç birbirinden farklı konular. Biz de raporu hazırlarken bunu, bu farkı ortaya koymak istedik öncelikle. Rapor hazırlarken tabii ki ilgili bürokrat arkadaşlardan, başta Göç İdaresi Başkanlığı olmak üzere -Genel Müdürlük artık Başkanlık oldu- ve diğer kurumlardan bu konuda bilgiler aldık, daha sonra da Van sınırına gittik, Van sınırında yerinde incelemeler yaptık, hem oradaki güvenlik kuvvetlerimizden hem Van ili Valimizden bu konuda bilgiler aldık, daha sonra da Van Emniyetiyle, Van jandarmasıyla, Van'daki İl Göç İdaresi Müdürlüğüyle, Van'daki Geri Gönderme Merkezi Müdürüyle ve Geri Gönderme Merkezine de ziyaretler yaparak bu anlamda bir raporu hazırlamaya çalıştık.

Tabii, terminoloji gerçekten çok önemli. Ben göçle ilgili terminolojiyi şöyle ifade etmek istiyorum: Hiç futboldan anlamayan birisinin futbolla ilgili yorum yapması mümkün mü? Yaptığı zaman sonuçlar çok anlamsız olur. Yani korner ile autu karıştırmak bir tarafa, bakın, düzenli göç ile düzensiz göçü karıştırmak bence aut ile penaltıyı karıştırmak kadar vahim bir hatadır yani birbirinden çok farklı konulardır. İçinde “göç” kelimesinin geçmesi, “göçmen” kelimesinin geçmesi bunların aynı olduğu anlamına gelmez. Sayın Başkanımız da ifade etti, düzenli göçün farklı aşamaları var. Özellikle uluslararası koruma çok önemli. Uluslararası koruma yani sığınmacılık, mültecilik bir insan hakkı süreci, sığınma bir insan hakkı, bu konuda yapılacak ihlaller bir insan hakkı ihlali. Ama düzensiz göçte yapılması gereken davranışlar belli. Terminolojiyi karıştırmak, hem göç yönetim süreçlerinde hem de uluslararası koruma arayan vatandaşlarda ve yabancılarda büyük zararlar ortaya çıkarıyor.

Şimdi, çokça ifade edilen bir konu var “Sığınmacıları geri yollayacağız, bunları geri döndüreceğiz.” gibi. Yani buradaki ayrımı iyi yapmak lazım. “Sığınmacıları geri yollayacağız.” ifadesi ile “Düzensiz göçmenleri sınır dışı edeceğiz.” ifadesi birbirinden çok farklı ifadelerdir arkadaşlar. Birincisi yani “Sığınmacıları geri yollayacağız.” ifadesi bir insan hakkı ihlalidir. İkincisi ise “Düzensiz göçmenleri sınır dışı edeceğiz.” demek, her egemen devletin yapması gereken bir davranıştır; hukuka uygun şekilde, kanunlara uygun şekilde yapılması gereken bir davranıştır. Düzensiz göçmenlerin geçişleri engellenir, eğer geçtilerse de kendi ülkelerine sınır dışı edilir ama sığınmacılar için bu mümkün değildir. Eğer

sığınmacılar için bir dönüşten bahsedilecekse gönüllü, onurlu ve güvenli bir dönüşten bahsedilebilir yani güvenliğin sağlandığı noktalara dönüşlerinden bahsedilebilir. Bu yüzden, bu terminolojinin çok önemli olduğunu düşünüyorum.

CHP'nin ortaya koyduğu muhalefet şerhinde şöyle bir paradigma yanlışlığı olduğunu net olarak görebiliyoruz: Biz düzensiz göçü konuşurken baştan sona CHP'nin muhalefeti sığınmacılar üzerine. Yani düzensiz göçle ilgili hangi hareketler yapılacak, neler yapılmayacak; eyvallah, bunlarla ilgili politikalar üzerine konuşmalar yapılabilir. Mesela, aynı şekilde, orada, bu raporun sonuç bölümünde “Sığınmacılık üzerine tartışma olmaması, insani seviye ve hukukun üstünlüğüne inanma seviyesiyle eş değerdir.” cümlemiz eleştirilmiş. “Sanki sığınmacılık tartışılmayacak bir konu mu?” gibi denilmiş.

Burada ifade etmek istediğimiz şu: Sığınmacılığın ve sığınma süreçlerinin kendisini tartışmak mümkün değil. Bu, bir insan hakkıdır; Avrupa İnsan Hakları Evrensel Beyanname'si'nde de vardır, Cenevre Sözleşmesi'nde de vardır. Evet, tamam, bu konuda politikaları tartışacağız. Yani sığınmacılar için uygulanacak hukuki yaklaşımı zehirlemek başka bir şey ama göçün uyum çalışmalarının planlı olmasını istemek başka bir şey. Göç ve uyum konusunda politikaların tartışılmasına “Evet.” ama sığınmacının kendisinin tartışılmasına “Hayır.” diyoruz. Çünkü sığınmacıyı tartışmak gayriinsani ve gayrihukukidir, hepimizin kabul etmesi gereken bir durumdur. Sayın Başkanımız da açıkladı, bir zorunluluk sonucunda, yaşam hakkının ihlali sonucunda ortada bir göç vardır. O yüzden, bence terminolojinin -kamuoyunda göç çokça tartışılıyor- doğru yere oturtulması gerektiğini düşünüyoruz.

Burada göç rakamları verilmiş durumda, yine birazdan belki bunun üzerinde tartışırız. Türkiye için düzensiz göç rakamları ortalama 50 binlerde giderken 2016 yılından sonra bu rakam artmış ve 2019'da 450 bin gibi çok yüksek bir rakama ulaşmış. Daha sonra, 2020'de 120 bin, 2021'de 160 bin, 2022 rakamlarını da buradaki bürokrat arkadaşlar, Sayın Bakan Yardımcımız da verir diye düşünüyorum ama en yüksek olduğu dönem 2019. 2019 sürecinde de Türkiye'nin düzensiz göçe karşı ciddi tedbirler aldığını da görüyoruz.

“Düzensiz göçmenler sınır dışı edilir.” dedik. Tabii, bu süreçleri biz yerinde inceledik. Özellikle geri gönderme merkezlerinde insan haklarına saygılı, insan onuruna yakışır bir davranış içerisinde sınır dışı süreçlerinin gerçekleştirildiğini gördük. Tabii, düzensiz göçmenler yakalandıktan sonra bunlarla ilgili ayrımlar, mülakatlar yapılıyor “Gerçekten bu düzensiz mi, yoksa sığınma süreçlerine tabi mi olacak?” diye. Daha sonra da geri gönderme merkezlerine teslim ediliyor Göç İdaresinin yönetiminde. Göç İdaresinin yönetimindeki geri gönderme merkezlerinde... Biz Komisyon olarak geçen dönem farklı yerlere gitmiştik; Aydın'a gitmiştik mesela, bu sefer de Van'a gittik, Van'daki durumu gördük. Türkiye'de geri gönderme merkezlerinin kapasitelerinin artırıldığını tablolarda ve raporda görebiliriz arkadaşlar.

Bu konuda Türkiye'nin idari tedbirler aldığını gördük. Bir kere, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü bir başkanlık hâline çevrildikten sonra, Düzensiz Göçle Mücadele ve Sınır Dışı İşleri Genel Müdürlüğü kuruluyor yalnızca bu işleri yürütmek üzere. Yine, Türkiye'nin Düzensiz Göç Strateji Belgesi ve Eylem Planı ortaya konuluyor. Yine, ulusal destekli gönüllü geri dönüş amacıyla bir mekanizma oluşturuluyor. Mekanizmanın içerisinde Dışişleri Bakanlığının, TİKA'nın, Kızılayın ve diğer sivil toplum kuruluşlarının olduğunu görüyoruz. Bir düzensiz göç ortak veri tabanının oluşturulduğunu yani düzensiz göçmenlere ait kimlik bilgilerinin, parmak izlerinin artık hemen alındığını, tekrar gelişlerinde mükerrer gelip gelmedikleri vesaire gibi konuların anında tespit edilebildiğini gördük. Yine, vize politikalarının yeniden gözden geçirildiğini, Afganistan ve Pakistan gibi düzensiz göçe kaynaklık eden ülkelere irtibat görevlilerinin, âdeta göç ataşelerinin görevlendirildiğini, düzensiz göç

süreçlerinin ve sınır dışı süreçlerinin daha kolay yürütebilmesi için bunların yapıldığını gördük. Yine ikili bölgesel, uluslararası anlaşmalar ve uluslararası birliklerle yapılan iş birliklerini de bu tespit, raporda görebilirsiniz.

Diğer bir konu, tabii, geri kabul anlaşması. Geri kabul anlaşmaları önemli, özellikle düzensiz göçe kaynaklık eden ülkelerle yapılması gereken geri kabul anlaşmaları. Çünkü geri kabul anlaşması olduğu zaman düzensiz göçmen yakalanıyor ve kendi ülkesine bu anlaşma gereği kolay bir şekilde gönderilebiliyor. Türkiye'nin de bu mekanizmayı kullandığını, sayıları artırmaya çalıştığını gördük.

Burada da kamuoyunda çokça konuşulan, yine literatür açısından, göç terimleri açısından bir kargaşanın olduğunu ifade etmek isteriz. Biz 18 Mart 2016'da Avrupa Birliğiyle bir mutabakat ortaya koyduk. Bu mutabakat bir geri kabul anlaşması değil arkadaşlar. Mutabakat, Hükümet nezdinde karar verilmiş, karşılıklı olarak bir sonuç bildirgesine bağlanmış bir konu. Geri kabul anlaşmaları ise, tamam, Hükümet nezdinde yapılıyor, Cumhurbaşkanımızın imzasıyla yapılıyor ama Meclise geldikten sonra bir uluslararası anlaşma noktasına dönüyor. Bu mutabakat Meclise de gelmedi, bir geri kabul anlaşması da değildir. Bunu karıştırmamak lazım. Mutabakatın içinde vize muafiyeti var, külfet paylaşımı var, yeniden yerleştirme konuları var ama asla bu 18 Mart mutabakatı bir geri kabul anlaşması değildir, bunu net olarak bilmek lazım ve kamuoyunun da bu terminolojiyi kullanırken dikkat etmesi gerektiğini düşünüyorum.

Başka bir hata Avrupa'ya geçen tüm düzensiz göçmenleri geri alacağımız yani Avrupa Birliği'yle geri kabul anlaşmasını imzaladığımız yanlış. Evet, bir imza attık ancak yürürlüğe girmede. Üçüncü ülke vatandaşları için Avrupa Birliğiyle imzaladığımız geri kabul anlaşması yürürlüğe girmemiştir, yalnızca Avrupa Birliği vatandaşı ve Türk vatandaşları için yürürlüğe girmiştir. Yani Türk vatandaşlarını iade edebilirler, Avrupa'ya geçmiş üçüncü ülke vatandaşlarını bu anlaşma gereği bize Avrupa iade edemez çünkü bu anlaşma yürürlüğe girmemiş durumdadır, imzalanmış ama yürürlüğe girmemiştir. Bence bunu da karıştırmamak gerekir diye düşünüyorum.

Değerli arkadaşlar, düzensiz göçe karşı ortaya koyduğumuz politikalar, tabii ki fiziki tedbirler de var, bunları yerinde gördük. Duvarların yapıldığını, devriye yollarının yapıldığını, aydınlatma sistemlerinin, algılayıcı sistemlerin, optik kulelerin yapıldığını, güvenlik kuvvetlerimizin hem teknik unsurlarla hem insani unsurlarla hem de İHA'larla bu süreci anında takip ettiklerini gördük. Son beş yılda 2 milyon 500 binden fazla düzensiz göçün sınırlarımızdan yasa dışı yollarla ülkemize girişinin engellendiğini öğrendik. Bakın, bu çok önemli bir ifadedir. Beş yılda 2 milyon 500 bin düzensiz göçmenin Türkiye'ye girişi engellenmiştir ortaya konan tedbirlerle. Türkiye'nin içerisinde de 1 milyondan fazla düzensiz göçmen yakalanmış, bunların yaklaşık 300 bini sınır dışı edilmiş, 600 bin civarındaki düzensiz göçmenin de Avrupa'ya geçtiği tespit edilmiştir. Şimdi, yakalanan sayılara, engellenen sayılara, geri iade edilen yani sınır dışı edilen göçmen sayılarına baktığımızda mücadelenin büyüklüğünü görürüz arkadaşlar.

Göç İdaresinin ben kuruluş aşamasında çalıştım. Hakikaten orada çok büyük bir emek var. Ben, bu emek için, bu mücadele için, düzensiz göçe karşı ortaya konulan mücadele için İçişleri Bakanlığımıza, Millî Savunma Bakanlığımıza, Göç İdaresi Başkanlığımıza, askerlerimize, güvenlik görevlilerimize, korucularımıza, polislerimize teşekkürlerimizi sunuyorum, şükranlarımızı sunuyorum.

Kaçakçılık... Tabii, göçmenler, düzensiz göçmenler tek başlarına yola çıkmıyorlar, göçmen kaçakçılarının organizasyonunda bu işler oluyor. Genel olarak, bireysel olarak yola çıkan çok tespit edilmemiş. Göçmen kaçakçılığına karşı da mücadele devam ediyor. Sayın Başkanımız da ifade etti,

2019'da göçmen kaçakçılığıyla ilgili suçların miktarı, cezası arttırılmış, bununla ilgili kuvvetli delil olması durumunda tutuklama nedenleri sayılmış. Bu konuda da Meclisin önemli adımlar attığını biliyoruz. Bu, tekrar üzerinde değerlendirilebilecek bir konu.

Değerli arkadaşlar, şimdi, yerinde yaptığımız şeylerde mülakatlarda 2 tane örnek olay ya da örnek konu dikkatimizi çekti. Bir tanesi şu: Türkiye'deki sığınma şartları ile sınırdan geçişler hakkında yalan ve yanlış bilgilerle umuda yolculuk hayali oluşturulmaya çalışıldığını gördük. Sosyal medya hesapları üzerinden çok sayıda düzensiz göçmenin Türkiye'ye doğru akın ettiğiyle ilgili zaman zaman videoların yayınlandığını duyduk. Bu videolar göçmen kaçakçılarının potansiyel müşteri bulmak için yayınladıkları videoların olduğu kamu görevlilerince bize ifade edildi çünkü bu görüntülerin bir kısmı çok eski görüntüler; çünkü bu görüntülerin bir kısmı Türkiye'de çekilmeyen görüntüler. Yani bizim de burada yapmamız gereken bu tür videolar yayınlandığında, bu videolar gerçekten yeni mi, bu videolar gerçekten Türkiye'de mi diye dikkatlice baktıktan sonra yorum yapmamız gerekiyor. Onun için, hani, sosyal medyada, internette yayınlanan her videonun gerçekliğini araştırmadan -özellikle biz siyasetçilerin- değerlendirmeye tabi tutmamız yanlıştır, âdeta göçmen kaçakçıların organizasyonuna destek vermektir. Onun için, "Bunun üzerine yorum yapmayalım, bunun üzerine değerlendirme yapmayalım, kritik yapmayalım, eleştiri yapmayalım." Demiyorum, önce görüntünün doğruluğunu araştırmamız gerekiyor. Türkiye'de mi, yeni mi, ondan sonra bunun üzerine değerlendirmeler yapalım. Bu, güvenlik kuvvetlerimizin bizden özellikle istihhamıydı.

İkinci bir konu: İran'da çok sayıda düzensiz göçmen var, özellikle Afganistan ve Pakistan coğrafyasından gelen. Şimdi, İran görevlilerinin zaman zaman zor kullanmak suretiyle, bazen de -altını çizerek ifade etmek istiyorum- ülkemizin insan hakları hassasiyetini kullanarak sınırları geçmeye zorladıklarını, düzensiz göçmenleri sınırları geçmeye zorladıkları tespit ediliyor. "İnsan hakları hassasiyeti" derken neyi kastediyoruz? Bakın, yapılan mülakatlarda oradaki güvenlik görevlilerimizin ifadesi şu: İranlı yetkililer, düzensiz göçmenlere "Sınırı geçin, Türkiye güvenlik görevlileri size 'dur' deseler bile sınırı geçin çünkü Türk askeri göçmenlere asla kurşun sıkmaz, hele yanınızda çocuk ve kadın varsa. O yüzden, rahat bir şekilde, sallanarak geçin, gidin." diyormuş. "Türk askeri size kurşun sıkmaz." Türk askerinin, Türk devletinin göçmene bakışının, hassasiyetinin, insan hakları hassasiyetinin, kullanıldığını âdeta burada bize ifade ettiler.

Değerli arkadaşlar, diğer bir konu: Sınır hakikaten çok zor. Şimdi İran sınırımızın 560 kilometre, Irak sınırımız 380 kilometre, Suriye 900 kilometre; o coğrafyada 1.800 kilometrelik sınırımız var; 2.800-3.000 kilometre kara sınırımız var, 7.000 kilometre deniz sınırımız var. Hakikaten bu anlamda sınırlarımız çok geniş.

Şimdi, Van'da yaptığımız çalışmada sınıra kadar gittik, sıfır noktasına kadar gittik; oradaki sınır taşlarını gördük, kuleleri gördük, duvarları gördük, duvar çalışmalarını gördük. Kasım ayında gitmemize rağmen biz oraya 4x4 araçlarla çıkamadık arkadaşlar. Düşünün, aralık ve ocak ayını, 3-5 metreye kadar kar oluyor. O kulelerde askerlerimizin kış boyu nöbet tuttuğunu öğrendik ve gördük. Çok zor koşullardı. Hakikaten hem fiziki tedbirler anlamında orada fiziki tedbirler alınıyor hem de güvenlik kuvvetlerimiz orada kahramanca sınırlarımızı koruyorlar; o zor koşullarda gece ve gündüz sınırlarımızı koruyorlar. Bu sınırları fiziki, insani ve teknolojik tedbirlerle korumanın yalnızca düzensiz göçmenlere değil, aynı zamanda kaçakçılara, aynı zamanda teröristlere karşı ciddi bir bariyer olduğunu yerinde gördük. Diğer kaçakçılar, uyuşturucu ticareti yapanlar, işte farklı, sigara kaçakçılığı yapanlar veya terör geçişleri açısından da bu alınan tedbirlerin ciddi bariyerler oluşturduğunu gördük.

Ben zaman zaman sınırlarla ilgili kamuoyunda açıklamalar yapıldığını biliyorum, görüyorum. Değerli arkadaşlarıma, bu açıklamaları yapan arkadaşlara biz de Komisyon olarak mihmandarlık yapalım, gerekirse yardımcı olalım ama o sınırın görülmesi gerekiyor. O sınır görülmeden İstanbul'dan, Ankara'dan, buradan açıklama yapmamız, arkadaşlar, bence güvenlik kuvvetlerimizin, Mehmetçik'imizin emeğine bir saygısızlıktır; hakikaten insanüstü bir performans sergileniyor orada. Sınırlarımızda güvenlik kuvvetlerimizin o zor koşullarda her türlü tedbiri aldığını görüyoruz.

Değerli arkadaşlarım, yine Van'da, işte, bu konuda Emniyetin içerisinde Göçmen Kaçakçılığıyla Mücadele ve Hudut Şube Müdürlüğü Başkanlığı kurulduğunu, yine Van'da Van Gölü üzerinden geçişleri engellemek için Sahil Güvenlik Komutanlığının Van Gölü'ne, Van denizine getirildiğini gördük. Kurubaş Geri Gönderme Merkezini ziyaret ettik. Oradaki hizmetlerin, sağlık hizmetlerinin verildiğini, beslenme hizmetlerinin verildiğini, psikolojik ve sosyal konularda desteklerin olduğunu, sanatsal faaliyetlerin, kültürel faaliyetlerin yapıldığını gördük. Şunu söyleyeyim: Geri gönderme merkezlerindeki hem merkezlerimizin standartlarının hem işletme standartlarının insan haklarına uygun olduğunu, bu standartların uygunluğunun farklı kurumlarca da zaman zaman denetlendiğini gördük, bunun için de arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum.

Sonuç olarak, raporumuzun son bölümünde şunları ifade etmek isteriz: Evet, birincisi: Tabii ki fiziki önlemler devam etmelidir, sınırlarda illegal geçişleri, düzensiz göçmenlerin geçişini engellemeye yönelik çalışmalar devam etmelidir; duvarların yapılması, teknolojik sistemlerin kurulması konusunda kararlılık devam etmelidir.

İkincisi: Türk Ceza Kanunu'nda düzensiz göçle mücadele etmek için cezaların arttırıldığını gördük. Belki bu konu yeniden değerlendirilebilir.

Üçüncüsü de: Sosyal medya üzerinden göçmen kaçakçılarının oluşturmaya çalıştığı algı operasyonları engellenmeli, düzensiz göç ve göçmen kaçakçılığı konusunda doğru bilinen yanlışlar kamuoyuna anlatılmalı, bu konuda farklı platformlarda mücadeleler verilmelidir.

Diğer bir konu: Geri kabul anlaşmaları kaynak ülkelerle imzalanmaya devam edilmelidir. Kaynak ülkelerdeki düzensiz göçü tetikleyen unsurların bertarafı için insani yardım ve projelere devam edilmelidir. Bütün göçlerin -ister düzensiz olsun, isterseniz uluslararası koruma anlamında olsun- aslında birinci çözümü, kaynak ülkedeki sorunların çözülmesi. Kaynak ülkedeki sorunları çözersek göçleri engelleriz. Düzensiz göç konusunda da düzensiz göçe kaynaklık eden ülkelerde daha çok insani yardımlar yapılmalı, farklı projeler devreye alınmalı, bu konuda Türkiye'nin yaptığı, ortaya koyduğu inisiyatifler daha da güçlenerek devam etmelidir.

Diğer bir konu: Göç terminolojisi -bunun tekrar, tekrar altını çizerek ifade etmek istiyorum- konusunda basın ve özellikle siyaset mutlaka bilgilendirilmelidir. "Göç, düzensiz göç, göçmen, düzensiz göçmen, sığınmacı, mülteci, ikamet sahibi yabancı, insan ticareti, göçmen kaçakçılığı, kaçak göçmen" gibi kavramlar -parantez içinde veya tırnak içinde söylemek istiyorum, kaçak göçmen olmaz- karıştırılmamalıdır. Bu kavramların karıştırılması, arkadaşlar, göç yönetimini zorlaştırmaktadır. Bu kavramları bilinçli olarak karıştıranlar da nefret dilini benimseyen, bu konuyu istismar etmek isteyen siyasetçilerdir. Bizim Komisyon olarak buna fırsat vermememiz gerekiyor.

Son cümlemiz şöyle: Değerli arkadaşlarım, düzensiz göç her ne kadar güvenlikle ilgili bir konu olsa da her göçte olduğu gibi bu göçün de bir insani boyutu bulunmaktadır. Düzensiz göçmenler "umut yolcusu" olarak nitelendirilir genel olarak. Düzensiz göç hareketi kendi içerisinde bir insani dramı barındırır, her düzensiz göç hareketi kendi içinde bir insani dramı barındırır çünkü bu göçler de düzensiz göçler de açlıktan, kıtlıklardan veya ekonomik sorunlarla ortaya çıkmıştır ve bu insanların birçoğu istemeyerek de olsa ülkelerini terk etmişlerdir. Dolayısıyla, göç sadece bir güvenlik problemi

olarak görülmemelidir. Göçün insanlık tarihiyle başlayan bir sosyal olgu olduğu kabul edilmelidir. Konu insan hakları çerçevesinde değerlendirilmelidir. Kaynak ülkelerde kalıcı çözümler üretmek için uluslararası inisiyatifler harekete geçirilmelidir diyorum.

Başkanım, bu noktada söyleyeceklerim bu kadar. Bu raporun hazırlanmasında emeği geçen hem Komisyon üyesi arkadaşlarıma hem bürokrat arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Atay Başkanım, ben de size çok teşekkür ediyorum, gerçekten emeği geçen bütün arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan Yardımcım, şöyle: Tabii, Komisyonumuz Göç ve Uyum Alt Komisyonu olarak Van’da gözlemlerde bulundu, araştırmalar, incelemeler yaptı. Bunlar raporumuzda detaylı bir şekilde ifade edilmiş durumda. Tabii, eğer şu andaki durumunuz mümkünse -Göç İdaresi Başkanlığından olan arkadaşlarımız da buradalar- Van’da düzensiz göçmenlerle ilgili... Ben şimdi okuduğum, gördüğüm zaman, baktığımda rapora herhâlde bir 60 kilometrelik duvar örülmüş durumda, bilmiyorum, yanlış mı hatırlıyorum.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – 80’e çıktı.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – 80 kilometre... Yani sıra hendeklerin kazılmış olmasıyla, yanı sıra gözlem kulelerinin yapılmış olmasıyla, yanı sıra hareketli araç ve cihazlarla kontrol altında tutulmasıyla, zaten bir süre sonra, devam eden süreçte engellendiğini ve düzensiz göçmen göç sayısının düştüğünü de görüyoruz. Bu, tabii, yapılan önemli çalışmaların bir neticesi, hasıl olan sonuçları bunlar. Biz de arkadaşlarımıza, hem İçişleri Bakanlığımıza hem Göç İdaresi Başkanlığına, sahada çalışan askerlerimize, güvenlik birimlerimize, polisimize bu nedenle şükranlarımızı sunuyoruz.

Bu noktada ufak ufak da olsa teknik bilgiler bize verilebilirse ya da -görüntü var mı bilmiyorum, yok herhâlde- görüntülerle de desteklenebilirse... Olmazsa bir başka toplantımızı da bu vesileyle ayırırız, öyle yapabiliriz.

Sayın Bakan Yardımcım, buyurun.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Sayın Başkan, kıymetli milletvekillerimiz; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Çok önemli bir çalışma, onu özellikle belirtmek istiyorum, hem bunu gündeme aldığınız için hem Van’a kadar giderek, mahallinde de gerekli incelemeleri yaparak bir nihayete erdirdiğiniz için çünkü düzensiz göç meselesi Türkiye’nin önemli bir meselesi. Neden önemli? Aslında iki önemli ayağı var bunun.

Birincisi, bizden kaynaklı olmayan büyük oranda sebeplerin sonuçlarıyla biz yüzleşmek zorundayız yani etrafımızda düzensiz göçe kaynaklık eden ülkelere baktığımızda ne Afganistan’daki sorunların muhatabı biziz ne geçmişte İran-Irak arasındaki problemlerin kaynağı bizdik; şimdi aşağıya kadar, Yemen’e kadar inebilirsiniz ya da daha uzaklara gidersiniz, Myanmar’a kadar gidebilirsiniz. Oradan gelen –ki karşılaşmışsınız zaten bu ülkelere gelen, sınırlarımızı geçmeye çalışan ya da yakalanan göçmenlerle- çok uzak coğrafyalarda yaşanan sorunlarla bile bu sebeple biz yüzleşmek zorunda kaldık. Bu sebeple mühim.

İkincisi, tabii, Türkiye’nin yıllarca özellikle sınır güvenliği de dâhil olmak üzere aldığı tedbirler neye dönüştü? Bir: Terörle mücadeleye dönüştü özellikle kırk yıldır, onun kendince bir konsepti var. Yani en son teknolojiyle, özellikle İHA’larla gözlersiniz, operasyon yaparsınız, olmadı, hava unsurlarınızı kullanırsınız, SİHA kullanırsınız, gerektiğinde uçak kullanırsınız ama sınırlarınıza gelen düzensiz göçmen için bunu yapma şansınız yoktur. İki: Neydi bizim tedbir geliştirdiğimiz sebeplerden bir tanesi? Kaçakçılıkla alakalıydı. Geçmişte özellikle sınır karakollarının konuşlanması da dâhil olmak

üzere genellikle kaçakçılığı önlemeye dönüktü tedbirlerimiz, özellikle fiziki tedbirler bakımından. Hâlbuki düzensiz göç meselesi gelince yeni bir durumla da karşı karşıya kaldık. Dolayısıyla, siz, başlangıçta, aslında çok veciz bir şekilde göç konusunu gruplandırıdınız. O sebeple sadece düzensiz göç kısmına gireceğim. Birkaç cümle başka bir vesileyle sonda söyleyeceğim ama temelde o düzensiz göç raporunun konusundan uzaklaşmamaya da çalışacağım.

Şimdi, biz bu olaylar başlayınca dört ayaklı temel bir strateji belirledik yani düzensiz göçle nasıl mücadele edebileceğimizle alakalı ki zaten buna dönük bir strateji belgemiz ve eylem planımız da yürürlükte. Bunun birinci ayağı, kaynak ülkede biz ne yapabiliriz? Çünkü bu kar topu gibi bir mesele. Siz, bir ülkede sorun çıktığında o sorunu mümkünse orada çözebilirsiniz, katkı koyabilirsiniz size olan akını yerinde çözmeye şansınız olacak. Yani örneğin Afganistan diyelim, orada sorunu siyaseten çözmeye çalışırsınız, Dışişleriniz, devletinizi ilgili kurumları, Sayın Cumhurbaşkanımız bu sorunu çözüm için bir çaba sarf eder. Onun yanında, ne yaparsınız? İşte, insani yardımlar ulaştırmaya çalışırsınız. Onun için, biz uzun dönem sonra yani Taliban'ın gelmesinden sonra, bu ara dönemi geçirdikten sonra – dünyada da ciddi stres olmuştu malum- insani yardım trenleri de gönderdik Afganistan'a ya da Yemen'e insani yardım gönderdik, Ukrayna'ya insani yardım tırları gönderdik, Lübnan'a insani yardım gemileri gönderdik. Yani siyasi çözümlere destek olmanın yanında bir de insani yardım boyutu var kaynak ülkeyle alakalı. Bir üçüncüsü de başta TİKA ve Kızılay örneğinde olduğu gibi kalkınma destekleri de vererek kaynak ülkeyle bir sorunun çözümüne destek olmaya çalışırsınız. Peki, başka ne yaparsınız? Burada kritik konulardan bir tanesi de geri kabul anlaşmaları meselesidir. Karşılıklı ilişkileriniz yoksa, siyasi olarak bir bağınız yoksa geri göndermekte ciddi zorluklarla karşı karşıya kalırsınız çünkü karşı ülkenin hem kimliklendirmesi lazım hem de bunu kabul etmesi lazım. Bu açıdan kaynak ülkeyle mücadele kısmı çok kritiktir.

Sonra, ikinci aşaması vardır bizim stratejimizin. İşte, sınırlarımız meselesi, çok tartışılan konu. Girişte de söyledim, geçmişteki konseptin ötesinde şimdi insanlarla yüz yüze geliyorsunuz yani kolundan tutup durdurmanız gerekiyor. Bunlar fert fert gelebilir, birey birey, tek tek, kalabalık gruplar olarak gelebilir yani siz bunu görseniz bile, siz ona ulaşana kadar eğer fiziki tedbiriniz yoksa sınırı geçme ihtimali vardır. Dolayısıyla, ne yapmanız gerekir? Geçmişte Türkiye'nin karşı karşıya kaldığı risklerin ötesinde, yeni bir durum karşısında bu kez fiziki tedbirler almanız gerekir. Bunlar nedir? Duvardır, duvarın arkasında bir hendek açarsınız, tel çekersiniz, devriye yolları yaparsınız, bunun ötesinde teknolojiyi kullanırsınız. Efendim, işte, termal kameraları kullanırsınız, gece görüş cihazlarını kullanırsınız, optik kuleler yaparsınız yani teknolojiyle de desteklersiniz. Bu ikisi yeter mi? Yetmez, bir üçüncü şeye ihtiyacınız vardır. Herkes bilir ki fiziki tedbirler bir insan unsuruyla desteklendiğinde ancak bir anlam ifade eder malum. Dolayısıyla personel olarak bu kez onu takviye etmeye çalışırsınız. Son dönemdeki bu düzensiz göç akımı karşısında, Türkiye, bu alanda –raporunuzda zaten uzun uzun işlenmiş bunlar, gördüm- hem sınır duvarlarının yapımı hem sınırlarda diğer fiziki tedbirlerin alınması bakımından müthiş bir mesafe katetti. Kaldı ki bu sene TOKİ üzerinden yaptığımız -Van ili özelinde özellikle, onu da söylemiş olalım- ihalelerin bir kısmı da gerçekleşti geçen hafta, inşallah, bu dönem sonuna kadar hedefimiz Van özelinde duvarları da bitirmiş olacağız yani İran sınırını da bitirmiş olacağız. Şimdi, genelde bu bir tartışma konusudur, işte, duvarın ne kadar etkili olduğu, olmadığı vesaire. Bizim tecrübelerimiz, hem Suriye sınırında hem Iğdır ve Ağrı hattında, eğer diğer tedbirlerle desteklerseniz yüzde 90'ın üzerinde bir engellemeye katkı sağladığını görüyoruz. Bizim tespitlerimiz o yönde.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Önemli bir oran.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Tabii, tekrar söylüyoruz: Duvarı koydunuz, tek başına duvarı bırakmayacaksınız, az önce söylediğim diğer fiziki tedbirlerle onu destekleyeceksiniz ve insan unsurunu da ekleyeceksiniz ki insan unsuru olarak biliyorsunuz sınırlarımızı Silahlı Kuvvetlerimiz tutuyor, Kara Kuvvetlerinin sorumluluğunda ama biz arkada ikinci ve üçüncü kuşaklar oluşturmak suretiyle hem Jandarmamızla hem Polis Özel Harekâtımızla hem güvenlik korucularımızla özellikle Van sınırını, duvarın olmadığı bölgeleri destekliyoruz. Bu sene de 1.000 civarında Polis Özel Harekât, 1.080 Jandarma ve yeteri kadar güvenlik korucusunu da bölgeye gene takviye ettik, hatta güzergâhların tutumu bakımından diğer illerde aldığımız ilave tedbirler de var. Yine, Sahil Güvenliği bile gönderdik, artık Sahil Güvenliğin bir şark görevi var yani Van Gölü’nü onların sorumluluğuna verdik. Yani ikinci aşama dediğimiz sınır tedbirleri bakımından önemli bir mesafe aldık ki bu tedbirler sayesinde -başlangıçta da ifade edildi- sınırda engellediğimiz sayı 2 milyon 600 bini geçti. Burada herkes düzensiz göçü konuşuyor ama bunun için elde edilen sonuçlara aynı şekilde hassasiyet gösterilmemesi üzücü. Bu bir emek işi, bu emeği veren bizim askerimiz, bizim polisimiz, bizim jandarmamız, oradaki bizim Göç personelimiz, oradaki mülkü idare amirimiz yani bu önemli bir iş. 2 milyon 626 bin 295 düzensiz göçmenin sınırlarımızdan girişi engellenmiş. Ya, bu çok müthiş bir rakam.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Ne kadar süredir?

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – 2016’dan sonra.

2016’dan bu tarafa zaten düzensiz göçmen konusu -Atay Bey de söyledi- son beş altı yılın konusu ki pik yaptı biliyorsunuz 2019’da, sonra bir düşüş eğiliminde. Tabii, şükür, özellikle o pandemi dönemini biz iyi değerlendirdik fiziki tedbirlerimizi geliştirme bakımından, orada önemli bir mesafe almış olduk.

Şimdi, burayı büyük oranda engellersiniz, sınırları yüzde 100 olmasa da büyük oranda engellersiniz. Az önce dediğim sebeplerle sınırı geçebilir mi? Evet, geçebilir. Niye geçebilir? Çünkü ateş edemeyeceksiniz, kolundan tutana kadar -hatta bizde görüntüleri vardır- ya kaçış yoluyla koşuşturuyorlar yani şöyle... Düşünün polisin Kızılay Meydanı’nda, ortalama bir asayiş olayında, bir toplumsal olayda, bir gösteride çevik kuvvetin durdurması gibi bir şey bu yani nihayetinde. O da biliyor ateş etmeyeceksiniz, biz Yunanlı değiliz çünkü. Dolayısıyla bu çok zor bir iştir, bütün bunlara rağmen bu tedbirler sayesinde önemli bir mesafe alınmıştır.

Bu yeterli midir? Değildir. Diyelim ki içeriye geçti, ne yapacağız? Şimdi, biz, Türkiye olarak, içeriğiyle de alakalı yani üçüncü ayağı olarak içeride etkin bir mücadele çabası içindeyiz. Peki, bunun için ne yapıyoruz? Biz, Türkiye’de 12 valimizi koordinatör olarak görevlendirerek göç rotaları üzerinden illerimizi bir araya getirdik yani Emniyetiyle, Jandarmasıyla, Sahil Güvenliğiyle, Göç Müdürlükleriyle. Bu illeri belirlerken -tekrar söylüyorum- rotalar ve güzergâhlar üzerine belirledik ki etkin bir şekilde tedbirler alınabilsin diye. Neden bu önemli? Şundan önemli: Şimdi, öyle bir şey olur ki siz eğer bir araya getirmezseniz... Örnek verelim: Diyarbakır’la Urfa ve Antep arasında bir koordinasyon yoksa, aynı yol üzerinde önce Diyarbakır durdurur, geçer; Urfa durdurur, onu geçer; Antep durdurur ama alternatif yolları kimse tutmuyor olabilir. Dolayısıyla aslında bir taraftan insanların günlük hayatını güçleştirirken öbür taraftan da alanın tamamını tutamamak gibi bir riskle karşı karşıya kalabilirsiniz. Biz, bu koordinatör iller görevlendirmek suretiyle arkadaşlarımızın aldığı tedbirleri, birbirleriyle istişare hâlinde ve planla almasını sağlayarak alanın tamamında hareketi sınırlandırmaya, engellemeye çalışıyoruz.

Yine, bu çerçevede de içeride... Bu rakamlar şimdi bazı ülkeler için hakikaten çok büyük rakamlar değerlendirdiğimizde, 2016’dan bugüne kadar sadece yakalanan düzensiz göçmen organizatörü sayısı, göçmen kaçakçısı sayısı 39 bin olmuş.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ülkemizde.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Ülkemizin içinde, 2016’dan bu tarafa 39 bin 314 organizatör yakalanmış. Atay Bey de söyledi, raporda da vardı yanlış hatırlamıyorsam ki bununla alakalı Meclisimizden bazı düzenlemeler de geçti -ki elimizi oldukça güçlendirdi, bunun için de teşekkür ediyorum- yani içeride de anormal bir çaba var ve bu sebeptedir ki zaten içeride yakalanan sayısı da 1 milyon 200 binin üzerinde bir rakama ulaşmıştır. Yani bunun üçüncü ayağı içeride yaptığımız çalışma. Nitekim, son dönemde birkaç ilave tedbir daha geliştirdik. Bunlardan bir tanesi: Aylık rutin, sadece düzensiz göçmen yakalamalarına dönük uygulamalar yapıyoruz. Hani eskiden belki hatırlarsınız tombala operasyonları yapardık ya da sadece taksicilerle ilgili bazı uygulamalar yapardık, ne bileyim, sadece trafikle alakalı uygulamalar yaptığımız çalışmalar olurdu. Bu yıl sadece düzensiz göçmenlere dönük bütün kolluk birimlerimizi bir araya getirerek aylık uygulamalar yapmaya da başladık ve yine son iki tedbir daha geliştirdik, geçen hafta Göç Kurulundan sonra Sayın Bakanımız da açıklamıştı. Bir tanesi taksicilerle ilgili çünkü bunlar artık alınan tedbirleri aşabilmek için onlar da farklı yöntemler deniyorlar. Bunlardan bir tanesi taksiler meselesi ki onlara da yabancıların belgelerinin olma zorunluluğunu getirdik, taksicilere il dışı seyahatler için kontrol zorunluluğu. Bir de özellikle -bu bazı görüntülere de yansıyor- bu tırlarla alakalı kapalı kasa tırlar meselesi. Özellikle, yakalandıklarında tırların şoförlerinin çoğunlukla “Benim haberim yoktu, tır parklarında bunlar girdi.” dedikleri oluyor ki hakikaten bazılarının o brandaların, çadırların kesilerek girildiği tespit de ediliyor. Bu tür durumlara tedbir olması bakımından da oralaradaki hem tedbirlerin artırılması hem de özellikle yollar üzerindeki tır parklarında kameralar kayıtlarıyla oraların takip edilmesiyle ilgili de yeni tedbirler alınması hususunda talimatlandırmada bulunduk. Nitekim, 1 milyon 246 bin 376 olmuş yakalama sayısı ki bu yıl da yani sadece bu yıla...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ülke içinde.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Evet yani az önce bahsettiğim 2016’dan bu tarafa ülke içerisinde yakalanan düzensiz göçmen sayısı. Bu yıl da -şu anda- 110 bin 968’e ulaşmış yakalama sayısı, 35 bini an itibarıyla sınır dışı edilmiş ve diğerlerinin de işlemleri devam ediyor. Yani üçüncü ayağımız da içerideki mesele.

Bir dördüncü ayağı kritik, o da işte bu geldiğimiz sınır dışı meselesi. Şimdi, sınır dışı konusu bu işin aslında nihai aşaması yani aslında başa dönen, ilk ayağa dönen, kaynak ülkeye dönen bir ayağı. Bu niye önemli? Şunun için: Öbür türlü elinizde kalacak yakalasanız bile. Şimdi, tabii, burada, bir konuyu da netleştirelim. Şimdi, şöyle bir algı da var, o da son derece yanlış: Türkiye’de yakalanan düzensiz göçmenlerin tamamının sanki Van sınırından, Ağrı sınırından geçtiği gibi bir yanlış var. Hâlbuki bizim içeride yakaladıklarımızın hepsi sınırlardan geçenler değil. Şimdi, bunların bir kısmı da şeyden gelenler malum yani vizeyle gelmiş ya da vize serbestisiyle gelmiş, çıkmıyor. Doksan günlük süresini... Onun için diyorlar ya, her yakalanan... İstanbul’da mesela operasyon yapıldığında yazıyor hemen birileri “Kardeşim, hani sınırlarda tutmuşunuz, bunlar nereden geldi?” Uçakla geldi ama doksan gün doldu, çıkmadı; anlatabiliyor muyum? Ya, işin bir düzenli göç.. Düzenli olarak gelmiş, süresini geçirmiş olabilir...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Doksan gün meselesini açalım, bazı arkadaşlarımız...

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Yani şu demek: Vize serbestisiyle geldiği ülkede doksan gün ya da vizeyle geldi vesaire... Diyelim iki yıl vizeyle geldi, iki yıllık vizesi vardı ya da ikametliydi, süresi vardı, süresi doldu; çıkmadı. E, ne oldu? Kaçak göçmene düştü. Dolayısıyla içeride yakalanan her kaçak göçmen yasa dışı yollardan Türkiye’ye gelmiş demek değil -aslında siz onu ifade ettiniz başta- yasal olarak gelmiş ama yasal olarak çıkmadığı için, içeride

kaldığı için kaçak göçmen durumuna düşmüş olabilir. Onun için, bunun da tedbirlerini kendinizce geliştirmeniz gerekir. Ne demek? Şimdi, bizim sonuçta bir turizm sektörümüz de var, Türkiye’ye turist gelmesini de istiyoruz yabancıların gelişlerini kolaylaştırma anlamında, Türkiye’nin ekonominin en önemli ayaklarından bir tanesi.

Şimdi, biz, tabii, bu tür düzensiz göçmenlerin olduğu ülkelerde oran hemen artma eğilimi gösterirse Dışişleri Bakanlığımızla vize rejimini değerlendirip değişikliklere gidilmesini sağlıyoruz. Yani ona göre vize rejiminde değişiklikler olabiliyor ve çoğunlukla bu düzensiz göçmenlerin, düzenli gelip düzensize düşen uyruklularla ilgili vize rejiminde değişiklikler yapılıyor. Bu ülkelerde de şu an -eğer yanlış değilsem... Düzeltir arkadaşlar- 78 ülkede yeni bir sistem uygulamaya başladı. Artık vize müracaatı yaparken ilgililerin parmak izlerini alıyoruz. Yani bu ne demek? Şimdi, biz, burada... Bir açıklamasında Sayın Bakanımız da ifade etmişti, farklı yorumlandı. Vizeyle gelmiş, içeride bu kez kimliğini, vesair pasaportunu “Bunları kaybettim, yok.” diyor, siz kimliğini bulamıyorsunuz. Ne yapıyorsunuz? Onunla uzun mülakatlar yapıyorsunuz, işte elde ettiğiniz veriler çerçevesinde, tanıklıklar vesaire bunu tespit etmeye çalışıyorsunuz, konuşmasından -bu konuda çok iyi uzmanlarımız var- aksanından vesaire tespit etmeye çalışıyorsunuz, ilgili ülkeye soruyorsunuz falan. Hem çok meşakkatli bir süreç hem de ister istemez bir şey bulamama ihtimali var. Neden bunu yapıyorlar? Şundan bunu yapıyorlar: Bazı bizim sınır dışı etmediğimiz ülkeler var. Neden? İdam cezası var, siyasi olarak problem yaşama ihtimali var. Örneğin, Uygurları göndermiyoruz ya da ne bileyim işte, Filistinlileri sınır dışı etmiyoruz İsrail’e. Ne yapıyor? O zaman biri yakalandığı zaman eğer biraz benziyorsa “Filistinliyim” diyor ya da -anlatamıyor muyum işte şeyini bulamayasınız diye- hiç alakasız bir ülkeyi söylüyor. Diyelim ki “Eritre” diyor, ya orayla siyasi ilişkileriniz olmayabilir ya da diyelim ki Sudan diyor -önemli değil- bu kez karşı taraftan kimliğini tespit etmeniz lazım. Karşı ülkeyle görüşüp “Ya, bunun adını şu, senin vatandaşın.” demen lazım ki adam kabul etsin; anlatamıyor muyum? Dolayısıyla, kimlik tespiti çok meşakkatli bir iştir. Bu parmak izi konusu çok anlaşılmadı. Hâlbuki, şimdi biz ne yapıyoruz?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Devrim gibi bir şey.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Tabii.

Şimdi, adam vize müracaatını yaptığında ben sistemde parmak izini alıyorum ve benim önüme düşüyor, kolluk birimlerinin önüne de düşüyor.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU - Kolluk biriminin önüne düşüyor?

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Tabii, bütün kolluk birimlerimiz...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU - Yani rutin bir trafik denetiminde...

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Tabletinin içerisinde parmak izi, adamın kimliği falan yoksa parmak izi... Şimdi, dolayısıyla ne oluyor? Bu kez ben adamı kimliklendirmiş oluyorum ve geri gönderme oranı mı, bu ne yapacak? Yukarı atacak, taşıyacak.

İkinci bir şey daha var: Tabii, yine bizim için kritik; o da şu: Bizim havalimanlarında risk analiz birimlerimiz var. Yani Türkiye’ye giren yolcular böyle önlerinden geçerken pasaport işlemleri yapılırken vesaire arkadaşlarımız gözetliyorlar. Bir şüphe olduğu zaman hemen bir mülakat odasına alıyorlar ve orada telefonlarının incelenmesi gibi bütün diğer yasal yetkilerini de kullanmak suretiyle bir risk değerlendirmesi yapıyorlar. Zaten egemenlik hakkımız çerçevesinde -vize olsa bile veya vizesiz, vize serbestisiyle gelse bile- Türkiye’ye illa alma zorunluluğumuz yok. Orada bir risk değerlendirmesinde bulunursak oradan da ülkeye girişini engelleme şansına sahibiz. Dolayısıyla, bunlar neyi güçlendirmek için, yakaladıklarınızı sınır dışı edebilmenizi kolaylaştırmak için.

Bir de şöyle bir konu var: Yakaladığımız herkesi de alıp sınır dışı etmemiz gerekmiyor. Niye gerekmiyor? Az önce söyledik, adam gelmiş, on gün aşmış süresini, içeride yakalanmış, bütün işlemleri düzgün, her şeyini yapmış, adama diyorsun ki: “Terk et, ülkeyi terk et.” süre veriyorsun on gün-on beş gün neyse “Gönüllü terk et.” diyorsun, terk ediyor. Yani dolayısıyla herkesi alıp yaka paça tutup geri gönderme merkezine koyup yasayla bir tür zabıta marifetiyle sınır dışı etmeniz gerekmiyor. Bir başka ayağı olabilir bunun; şu da mühim: Yani düzensiz göçmen yakalanmıştır ama uluslararası korumaya müracaat edebilir. Yani işte -az önce konuştuğumuz gibi- idam cezası ihtimali vardır, döndüğü ülkede belli sorunlarla karşılaşma ihtimali vardır. Zaten siz başta söylediniz, yaklaşık 320 bin uluslararası koruma altındaki yabancı da var Türkiye’de. Yani düzensiz olarak yakalanıp uluslararası korumaya da geçmiş olabilir. Yine bir başka şey de var...

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Bir öncekini açar mısınız?

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Hangisini?

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – “Geriye gönderemeyebiliyorsunuz.” dediniz ya bu son konuştuğunuzda.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Göndermeniz gerekemeyebilir. Yani yakalamışsınızdır, sınırdan geçmiştir, yakalamışsınızdır ve örneğin “İran’da siyasi olarak...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU - İdam cezasına çarptırılma...

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – ...benim idam cezasına çarptırılma ihtimalim var.” diye müracaat etmiştir, uluslararası korumaya başvurmuştur. Bu uluslararası korumada 320 bin kişi var -az önce de söyledik- Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğinin de bilgisi dâhilindedir bunlar, dolayısıyla uluslararası koruma sürecini işletirsiniz.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Bakanım, değerli arkadaşımız için burada bir parantez açalım. Bu uluslararası sözleşmelerle bir zorunluluktur zaten.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Onlar belli zaten. Hayır, arkadaşın söylediği o değil ki yani...

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – O, o; hayır.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – “Bunlara rağmen, bunların dışında gönderemeyebilirsiniz.” diye bir terim kullanıyor.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Hayır. hayır, gönderemezsiniz...

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (VAN) – Gönderemeyebilirsiniz...

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Çünkü müracaat etmiştir yani uluslararası korumaya müracaat etmiştir, beklemek, sonuçlandırmak zorundasınız onu.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Sayın Bakan...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU - Pardon, siz sorunuzu soracaksınız, not alın, sonra devam edin, Sayın Bakanım, devam etsin.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Şimdi, dolayısıyla yakalanan o düzensiz göçmenlerden bir kısmı uluslararası koruma alanına müracaat etmiş olabilir. Tabii, bir kısmı da -bunun içerisinde Suriyeliler de var- geçici koruma altındadır ama dışarıya çıkmaya çalışırken yakalanmış olabilir ki yüzde 18’dir bu oran. Yani bunları niye anlattım? Şunun için: Türkiye içerisinde yakalanan her düzensiz göçmen illa sınırdan geçmiş anlamına gelmeyebilir.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU - Doğru.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Bu son söylediğim de önemli, yüzde 18’i Suriyeli olup yurt dışına çıkmaya çalışırken veya bulunduğu ili terk etmiş, gitmeye çalışırken yakalananların istatistikleri de buna dâhil. Dolayısıyla, burada dört ayaklı strateji işliyor. İçerisinde 20 bini geçti, bir geri gönderim merkezi kapasitesine ulaştık. Şu anda yeni ilavelerimiz bu çerçevede çalışmalara devam ediyor.

Sonuç olarak -çok vaktinizi almayacağım- şunu sorularla da açarız, şunu özetle söyleyeceğim: Türkiye, bu konuda güncel gelişmelere uygun olarak kendisinden kaynaklanmayan, kendisinin dışından kaynaklanan sorunlarla yüzleşerek, buna dönük tedbirlerini alarak, gerekli kurumsal kapasitelerini oluşturarak, gerekli bütün kamu kurum ve kuruluşları arasında sağlıklı bir iletişim, koordinasyon kurarak düzensiz göçle mücadelesini sürdürüyor. Ve bizim açımızdan -burada da söylendi- 2019 yılı pik noktasıdır yani 454 bin rakamına ulaşmıştır, ondan sonra alınan tedbirlerle bu rakam gittikçe düşmektedir ve şu anda hem yakalamalarımız hem geri gönderme oranlarımız bakımından çok yönetilebilir bir aşamaya bu mesele getirilmiştir. Bu açılardan baktığımızda zaten -her ne kadar başkaları farklı değerlendirmelerde bulunsalar da- önemli bir mesafe alınmıştır.

Tabii, bu iş biraz hani hırsız hikâyesi gibidir, siz tedbir aldıkça hırsız başka bir tedbir geliştirir.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU - Doğru.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Siz de ona dönük yeni tedbirler geliştirmek zorunda kalırsınız, dinamik bir süreçtir.

Burada önemli bir konu da Suriyeliler, diğer meselelere girmeyeceğim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Konumuz değil zaten.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Girmeyeceğim, Suriyelilerle alakalı bir cümle söyleyeceğim sadece, o da şu: Suriyeliler Tek Türkiye Raporu’nun ekinde az önce bazı şeylere göz attım -yeni geldi-muhalefet şerhlerine ama onun için bir şey söyleyeceğim. Bir defa Türkiye, Suriyelilerle ilgili açık kapı politikasını uygulayan tek ülke değildir. Bu raporun kapsamı dışında olmakla birlikte ekine konduğu için, sonuçta ekleri de raporun bir parçası sayılır malum, herhalde öyle diye biliyorum.

Şimdi, buradaki en son Ukrayna meselesinde bile 6 milyona yaklaştı, Avrupa hepsine geçici koruma statüsü verdi ve kapıyı açtı. Yani dünyada Suriyelilerle ilgili değil, başka meselelerde de açık kapı izleyen tek ülke değil, Suriyelilerde de hiç değil. Şimdi, bizde 3 milyon 600 bin var ama Suriyeliler nereye gitti arkadaşlar? Şimdi, 2010 yılı açık kaynaklarına göre Suriye’nin nüfusu 21,6 milyondur. Şu anda rejimin kontrol ettiği bölge, PKK’nın kontrol ettiği bölge de dâhil ikisinin toplamında 8 milyon insan var. 21,6 milyonun sadece 8 milyonu rejimin kontrol ettiği bölgede. Diğerleri nerede?

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Bir o kadar da bizde.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – 3 milyon 600 bini bizde.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Gerisi nerede?

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Bir saniye...

Devlet işi ciddiyet işidir, bizde ne kadar olduğunu biz biliyoruz. Ha, 3 milyon 700 bini bizde, Sayın Vekilimizin söylediği gibi “Gerisi nerede?” Şimdi, Lübnan’da 639 bini, Irak’ta 258 bini, Ürdün’de 674 bini, Mısır’da 141 bini, 1 milyonun üzerinde de Avrupa’da var. Yani 6,5-7 milyonu ülkenin dışına çıkmış durumda ama tek bizde değil bakın, bunların hepsi bu insanları aldılar. Avrupa’ya geçenler kaçak yollardan geçti ama diğerleri aldılar bunları.

ATAY USLU (Antalya) – Kuzey Amerika’da 150 bin Suriyeli var.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Almanya’da vatandaşlık müracaatı hakkı kazanan 600 binden fazla Suriyeli var; bakın, 600 binden fazla.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Hepsi milyonun altında.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Bizimkiler işte; görüyorsunuz, hepsi 2 milyon ancak toplamı.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Hayır, 2 milyon toplamı... Şimdi, bir şey daha söyleyeceğim: Avrupa 1 milyon, 1 milyona yakın neredeyse... Bir de bu, BMMYK’nin rakamları, onu da söyleyeyim yani Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğinin rakamları. Şimdi, bunu mesela, Lübnan Hükümetine sorarsanız 1,5 milyon, Ürdün de 1 milyon 250 bin diyor. Yani BMMYK rakamlarını verdim. Burada şunu ifade etmeye çalışıyorum: 6,5 milyon insan bir defa ülke dışına çıkmış; bu bir. İki: Bir 6 milyonda bizim işte operasyon yaptığımız bölgelerde, 2 milyon 100 bine Fırat Kalkanı’nda, Barış Pınarı’nda, Zeytin Dalı’nda var, 3,8-4 milyon da İdlib’de var.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – İdlib’de var.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Şimdi, İdlib’deki nüfusun 1 milyon 200 bini sadece İdlibli, kalan 2 milyon 600 bini Suriye’nin diğer taraflarından. Fırat Kalkanı, Barış Pınarı, Zeytin Dalı’ndaki 2 milyon 100 binin 800 bini Suriye’nin diğer taraflarından. Yani şimdi, bunlar, bazı şeyler söylenirken ayağı yere basar olmak lazım. Ya, bu insanların, 21,6 milyon insanın yaklaşık 14 milyon insanı evini yurdunu, çoluğunu çocuğunu, her şeyini bırakıp çıkmak zorunda kaldı. Yani 21,6 milyonun 14 milyonu; bunlar insan yani kişi, fert. Bazı şeyleri söylerken dikkatli olmakta fayda var.

İkincisi: Şimdi, Van’la alakalı yani cumhuriyet tarihi boyunca -son yirmi yılı saymazsak- sınırlarda ne yapıldığını burada tartışmaya gerek yok.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Gerek yok Sayın Bakan.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Ama hayır, raporda “Van ili yalnız bırakılmıştır.” diyor birisi.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Neyse...

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Yani, bunlar gayriciddi şeyler. Şu anda biz İHA uçuruyoruz orada.

ATAY USLU (Antalya) – Şerh kısmında mı?

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Şerh kısmında.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Raporda yok.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Biz şu anda İHA uçuruyoruz, insanlı keşif uçağı uçuruyoruz. Askeriyemize destek olmak için 1.000 ve 1.080 seksen Emniyet personeli ve Jandarma, 500’den fazla güvenlik korucusu görevlendirdik.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Özel Harekâtlar gitti bildiğim kadarıyla.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Ege’deki Sahil Güvenliğimizi Van Gölü’ne götürdük. Yani, olağanüstü tedbirler alıyoruz; kimse böyle “Van sahipsiz bırakılıyor, yalnız bırakılıyor.” deme hakkına falan sahip değil. Bu işler biraz ciddiyet isteyen işler.

Bakın, az önce bir şey söyledim: Bu sınırları zorlayanlar arasında Myanmar’dan gelenler var. Biz Sayın Süleyman Soylu Bakanımızla Bangladeş’e, Cox’s Bazar’a gittiğimizde Sayın Bakanımız biraz ilerledi, ben sohbet ettim birkaçıyla, “Bizi ne zaman alacaksınız?” dedi birisi. 1 milyon insan var o Cox’s Bazar’da. Ben “Ya, bura ile Türkiye arası kaç bin kilometre, biliyor musun? Nasıl alacağız?” falan dedim.

Şimdi, dolayısıyla, dünyanın bizim dışımızdaki sorunlarıyla biz yüzleşmek zorundayız. Bunun için temel bazı prensiplerimiz var: Bir, insanilikten uzaklaşmıyoruz. Biz insanız, Müslüman'ız, Türk'üz ve bize bizim atalarımızdan, inancımızdan, kültürümüzden miras kalmış değerleri de yaşatacağız; bir taraftan, hukukilikten, uluslararası hukuktan, kendi hukukumuzdan da uzaklaşmayacağız. Bunu da ifade etmiş olayım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Teşekkür ediyoruz Sayın Bakan.

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Son cümleler için teşekkür ediyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Şimdi, çok teşekkür ediyoruz. Hakikaten, yapılan çalışmalar her türlü takdirin üzerinde; teşekkür ediyoruz.

Şimdi Servet Bey'e söz vereceğim.

Buyurun Servet Bey.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Teşekkürler.

Sayın Başkan, diğer milletvekili arkadaşlarım ve bürokratlar; hep birlikte Van'a gittik arkadaşlar. Öncelikle, Ata'nın da söylediği gibi, polis, jandarma ve güvenlik güçlerimize sonsuz teşekkür ediyoruz; orada bunların emeğini görmemek mümkün değil.

Şimdi, tabii, ben bir hekimim. Her şeyden önce, arkadaşlar, koruyucu sağlık sistemi yani tedavi edici değil de koruyucu sağlık sistemi benim için çok önemli. Yani, bu kadar olay olmuş, yıllardır anlatıyorsunuz, işte, ülkeler arasında geçişler var ama bu bölgedeki en büyük geçiş Suriye savaşından sonra başladı arkadaşlar.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Doğru.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Öyle değil mi? Öyle. Durduk yerde, biz oraya namaz kılmaya gidecektik; Sayın Cumhurbaşkanımız öyle dedi. Arkadaşlar, Suriyeliler ne diyor, biliyor musunuz? Görüştüğüm, Altındağ'daki Suriyeliler bana diyor ki: “Savaşı siz çıkardınız arkadaşlar, bana da bakmaya mecbursunuz.” Düşünebiliyor musunuz? Suriyeli diyor bana bunu.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Amerikalıların ne işi var orada?

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Bir dakika... Bir dakika...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Arkadaşlar, bakın, bir şey söyleyeyim.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Amerikalıların ne işi var orada?

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Dinleyin bir dakika.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Şimdi, bakın, Oya Hanım, bir dinleyelim. Bizim de söyleyeceklerimiz var. Söz verelim, biz öyle söyleyelim.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Şimdi, arkadaşlar, bir dinleyin.

Tabii, hani, ben diyorum ya “koruyucu hekimlik”, öncelikle biz hastalığı önlemeye çalışırsak... Tedavi etmek hem pahalı hem zor. İşte, göçmen geldi, girdi bize. Sevgili Bakan “21 milyonun 14 milyonunun yeri belli değil.” diyor. Yani, kısmi olarak binli sayılarda Orta Doğu'da, geri kalanın büyük bir kısmı da bize...

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Ben “Yeri belli değil.” demedim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Bakanım...

SERVET ÜNSAL (Ankara) – “100 binli, 200 binli” dedin, onu söyledin.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Hayır.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Bakanım, tamam...

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Yani, Ürdün’ü saydın, bilmem neyi saydın, işte dinledik sizi; 100 binli, 200 binli, 300 binli...

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Rakamın tamamını topladım, 21 milyon 600 bin ediyor. “Belli değil.” dediğim kimse yok.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Yani...

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Böyle bir şey yok ama.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Neyse ama arkadaşlar, bu ülkede gerçekten...

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – MYK rakamlarını verdim üstelik yani Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğinin rakamını verdim.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Bir dinleyin, ben konuşuyorum, bir dakika...

Şimdi, tabii, arkadaşlar doğu sınırı, tabii, dağlık, kontrolü zor ama bunu bahane etmemeliyiz. Sevgili Başkan, özellikle şunu söylemek istiyorum: Söz gelişi Afganistan’dan 3 bin kilometre gelen bir adamı bizim sınırimızda durdurabilir misiniz? Durduramazsınız arkadaş, adam hayatını bir sürü riske atmıştır. 3 bin kilometre gelen adamı önce ülkeler arası anlaşmalarla, o sınırlar arasında, bizim sınırimız arasında -İran’ı, Bangladeş’i, Pakistan’ı, şusu, busu- oralarda durdurmalıyız. Yani, ben diyorum ki: Bir enfeksiyon varsa enfeksiyonu olduğu yerde hemen izole edip orada durdurmalıyız; topluma yayılırsa düzeltemeyiz zaten, ben onu söylemek istiyorum. Diyorum ki arkadaşlar: Bizim yapmamız gereken -Sevgili Ata da dedi- sorunun kaynağı o ülkeyse o ülkede durdurmamız lazım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Polonya niye durduramadı o zaman? Servet Bey, Polonya niye durdurmadı o zaman?

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Nasıl?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ukraynalıları niye durdurmadı Polonya?

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Ona da gelirim; önce bir bitireyim, oraya gelirim.

Şimdi, tabii, öyle ilginç şeyler var ki arkadaşlar, bakanın birisi çıkıyor, eski bakan “Ucuz iş gücüdür, ekonomimiz batır.” diyor yahu, böyle bir kepezelik var mı ya?

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Gelişmeler böyle oluyor artık ya.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Arkadaşlar, bir dakika, dinleyin.

Şimdi, geçen hafta Iğdır göç kampında olay çıktı Sayın Bakanım, öyle değil mi? Sevgili Hüseyin Engin Valimiz müdahale etti, polis ve güvenlik güçlerimiz de durdurdular. Adamlar ne diyor, biliyor musunuz? “Bizi burada niye tutuyorsunuz ya? Biz Avrupa’ya gideceğiz.” diyor Iğdır’daki kamptakiler.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Avrupa’ya giderken de “Gönderiyorsunuz.” diyorlar.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Şimdi, arkadaşlar, Sayın Bakan sayıyı söylerken şunu söylüyor: Bakın, 1,5 milyona yakın Suriyeli görünmeyen çocuk var arkadaşlar, sekiz on yıl içinde üreyen. 5,7 üreme hızı.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Böyle bir şey yok, böyle bir şey yok.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Üreme hızı 5,7 Suriyelilerin.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Hayır, yok böyle bir şey. Hayır, böyle bir şey yok.

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – Servet ağabey ya, dayanağın yok her zamanki gibi.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Yani, neye göre söylüyorsunuz?

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Tamam, getireceğim ben size şey olarak.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Hayır, neye göre söylüyorsunuz? Veriniz nedir, bana söyler misiniz? Devlet ciddiyet ister ya! Ne demek 1,5 milyon... Nereden hesapladınız bunu?

ATAY USLU (Antalya) – Görünmeyeni nasıl saydın Servet Bey?

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Nasıl bir şey bu yani?

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Üreme hızını söylüyoruz: Suriyelilerde üreme hızı 5,7.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Bu kadar üreme olduğunu nereden biliyorsunuz?

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Tamam, belgelerini de getireceğim size.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Burası Türkiye Büyük Millet Meclisinin bir Komisyonu; pazarcı gibi hesap yapılmaz, devlet ciddiyet ister. Bunu nasıl hesapladığınızı bana söyler misiniz?

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Getireceğim ben size şeyi, üreme hızını getiriyorum.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Getirin, hatta şimdi getirin.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Bir dakika, beni dinleyin. Sizi dinledim ben, konuşmadım, bir dakika...

OYA ERONAT (Diyarbakır) – “Doğum” de ağabey, “üreme” deme.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Şimdi, göçmenlerin...

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Ya, arkadaşlar...

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Not almanız gerekirken karşılık veriyorsunuz!

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Sayın Bakan, önce bir dinle.

Arkadaşlar, Sevgili Başkanım dedi ki: “Katalog suçlara alındı.” Arkadaşlar, güvenlik güçlerinin oradaki dinlemelerini, bize söylemelerini siz de dinlediniz. Katalog suçlar hiç uygulanmıyor, biliyor musunuz? Güvenlik güçleri söylüyor arkadaşlar; onu uygulayalım önce, onu uygulayalım. 3 bin kilometre gelen kaçakları özellikle ülkeleriyle anlaşma yaparak -sırayla söylüyorum- orada durduralım. Göçmen kaçakçılarının ve organizatör sayılarının 31 bin olduğunu söylediler arkadaşlar.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – 39 bin dedim az önce, 39 bin olarak söyledim.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Neyse, 39 işte.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – “Neyse” değil ama yani, 7-8 bin fark var yani, “neyse” olmaz ki ya!

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Bunlarla ilgili yeni çalışma yapalım arkadaşlar, yerinde çözelim. Face’di, Instagram’dı, TikTok’tu, bilmem neydi reklamlarını yapıyorlar; teknolojik gelişme artık son aşamada. Bunları yerinde durduralım diyorum.

Duvar yapımla ilgili Sevgili Başkanıma bir bilgi vereyim, yeni aldığım bilgiyi: 64 kilometreydi; bu, 80’i geçti; ihaleleri de tekrar yapılıyor. 295 kilometre olacak.

Çoban ve sürülerle gelen kaçakçılara engel olmalıyız Sevgili Başkanım. Şöyle ki: Sürüleri İHA'yla, SİHA'yla izliyormuşuz. Sürüyle geliyor, kaçakçıları bırakıyor bizim sınıra, Sevgili Ata'nın dediği gibi yanında bir kadın ve bir de çocuk aldıysa zaten silah sıkılmıyor bizde. Geri gidiyor sürü, tekrar bir grup daha getiriyor. Bunları İHA'yla, SİHA'yla görmemiz önemli değil; buna engel olmalıyız.

Bir diğeri: İşte, üreme şeyini söyledim arkadaşlar.

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – Ağabey “üreme” deme ya!

OYA ERONAT (Diyarbakır) – “Doğum” de ağabey.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Yani, özellikle uyum sorunu...

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Teknik olarak “doğum oranı!” mı, “üreme” mi, nedir bu?

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Doğumla ilgili getireceğim size belge.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – “Üreme” hayvanlar için... “Doğum” diyelim ağabey.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Bu da insana bakış açısını ortaya koyuyor aslında, biliyor musunuz?

SERVET ÜNSAL (Ankara) – 6 milyar euro gelecek diye, arkadaşlar, bekçiliğe soyunmamızı ben doğru bulmuyorum. Sevgili Ata dedi: “Bu, bir insan hakları sorunuysa, sıkıntıysa savaş sürecinde tabii ki bakmalıyız.” Ama özellikle bu kaçak göçmenlerle ilgili tavrımızı biraz daha net almalıyız. Bize maliyeti zaten 100 milyar dolarları buldu arkadaşlar, bunların sekiz on yıl içindeki masrafları, şusu busu. Bu anlamda...

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Kaçak göçmenler için diyorsun değil mi sen? Sığınmacılar için mi, hangisi? Karıştırıyor gibi oldun da biraz.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Kaçak göçmenleri diyorum, sığınmacı değil.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Değil, tamam.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Değil.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Üreme kısmı...

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Yok, yani o genel bir şey. Düşünün arkadaşlar, Kilis'e gidiyoruz, kapıda ne yazıyor, biliyor musunuz? 103 bin. Suriyeli sayısı ne kadar? 118 bin.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Hayır, yanlış. Hafta sonu Kilis Valisi açıklama yaptı bununla ilgili.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Arkadaş, oraya gittik, oradaki Nüfus Müdürü söyledi bu bilgiyi. Beraber gittik.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Devletin Valisi...

SERVET ÜNSAL (Ankara) – “Yanlış” diyorsunuz.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Devletin Valisi pazar günü sabahı bunu açıkladı, hatta oranı da “yüzde 38” diye yani nüfusun “Orada yaşayanların yüzde 38'i Suriyeli, yüzde 62'si Türk” diye açıkladı bunu, hafta sonu açıkladı.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Sayın Bakan -ben uydurmuyorum- bunu bana Nüfus Müdürü...

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Ben de diyorum ki size “Hafta sonu devletin Valisi bu rakamı açıkladı.”

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – E, bize de Nüfus Müdürlüğünüz açıkladı.

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – Tamam düzeltti işte, tamam, sorun yok o zaman.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Nüfus Müdürü söyledi arkadaşlar. Biz otobüse aldık, sevgili İbrahim Aydın şahittir, çağırın milletvekili kardeşimizi Tıbbi Aromatik Bitkiler Komisyonunda, gittik oraya. Hatay’da da “600 bin.” dedi. Onu da Vali açıkladı mı?

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Onu da Vali açıkladı.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Ne dedi?

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Okuyorum size şimdi olur mu? On saniye içinde okuyacağım.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Ne bileyim, bize söylenen o, oraya da gittik işte.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ya ağabey, rivayetle burada konuşmayalım.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Burada Mecliste bir komisyonda söylüyorsunuz bunları.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Yapmayın, gözünüzü seveyim Servet Bey, biraz ciddiyet lütfen ya!

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Bu rakamı onlar açıklıyor, yetkili açıklıyor bana.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ağabey, evrakını al o zaman, yapmayın.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Nüfus Müdürü açıklıyor.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ya bunu açıklamakla yetkili olan Nüfus Müdürü değil ki ya! Göç İdaresi Başkanlığı bunu açıklar, eyvallah ama Nüfus Müdürü ne ya? Sen il göç müdürüyle görüşsene orada sana açıklasın gerçek sayıyı, yapmayın gözünüzü seveyim ya.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Ne kadarmış Hatay’da?

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Şimdi onu da çıkartıyorlar. Kilis Valisinin açıklamasına göre Kilis’te toplam kişi sayısının yüzde 38,47’sine karşılık geliyor Suriyeli oranı yani anlatabiliyorum değil mi? Yüzde 38’i. Rakamı da söyleyeyim: Suriyeli sayısı şu anda orada bulunan Suriyeli sayısı 91.183, nüfus da 145.826. Hani nerede sizin...?

SERVET ÜNSAL (Ankara) – “103 bin.” dediler orada, kapıda “103 bin” yazıyordu arkadaşım.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Neyin kapısında 103 bin yazıyor?

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Girişte, ya kapıdan girerken.

RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU (Kocaeli) – Son nüfus sayımından söz ediyor.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Kilis’e girerken tabelada 103 bin yazıyordu.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Yani sonuçta bu ilin toplam nüfusu ilin merkezinden mi, Suriyeliler sadece şehrin merkezinde mi oturuyor?

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – Allah Allah ya!

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Arkadaş, niye siz konuşuyorsunuz orayla? Konuşuyoruz, bir dinleyin.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Hatay’ı da söyleyin beyefendi.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Söylüyorum, ya söylüyorum.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Sakin ol ağabey.

SERVET ÜNSAL(Ankara) – Ama yani başka şeye döndü, Meclise döndürmeyin. Burada elit kişiler var. Herkese inanmıyorum ben.

Tabii, ben sizleri tanıdığım için diyorum. Meclis değil bura, Mecliste bağırabilirsiniz, siz burada farklısınız.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Cumartesi günü bu açıklamada Vali, Hatay’ın Suriyeliler hariç nüfusunun 1 milyon 670 bin 712 olduğu, geçici koruma kapsamında Hatay’da 429.121 Suriyelinin olduğunu açıklıyor. Bakın, neye geliyor? Yüzde 20’sine karşılık geliyor. Yani dörtte 3’ü Suriyeli değil, değil mi?

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Yani vallahi ben de Vali’nin söylediklerine inanmıyorum artık.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Artı, meşhur doğumumuzla alakalı çok daha ilginç bir şey söyleyeyim; Belediye Başkanı da zaman zaman böyle saçma sapan açıklamalar yapıyor; gene Valinin açıklaması: “Doğan bebeklerin dörtte 1’i Suriyeli.” Size arkadaşlarımız şimdi bu resmî açıklamayı dolaştıracaklar.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Yani bizimkilerden daha... Bizdeki doğum hızı 1,7 arkadaşım, oralarda 5,7 olmuş.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Ki bunun içerisinde, bakın, ben Kilis Valiliği yaptım. Yani 2016-2017 yıllarında Kilis Valisiydim. Ankara’ya geldiğimden bu tarafa da gerek Müsteşar Yardımcılığı döneminde gerekse Bakan Yardımcısı olarak Göç İdaresi benim uhdemde, benim sorumluluğumda, bana bağlı. Bakanlığımız adına Suriye’yle ilgili işlerin koordinasyonunu da ben yürütürüm. Ya, cuma günü gene Kilis’te ve karşı tarafta olacağım. Muhtemelen memleketim Çankırı’ya gittiğimin herhalde bir 10 katı oralara gidiyorum ve bu söylenenler ne vicdana uygun ne devlet ciddiyetine uygun ne de buraya yakışıyor. Ben size onu söyleyeyim. Bunlar defalarca açıklandığı hâlde, ben açıklıyorum, Sayın Bakan açıklıyor, ilin Valisi açıklıyor, gene geliyoruz sokakta konuşur gibi bunları burada ifade ediyoruz.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Arkadaşım “sokakta konuşur” diye düzgün konuşun. Öncelikle buraya İbrahim Aydın’ı çağıracağım Hakan Bey. İbrahim Aydın’ın yanında Nüfus Müdürünün söylediğini söyledim ben.

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – Tamam, düzeltiyor o bilgiyi şimdi.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Ya düzeltiyorsa önce bir kere bir bürokrat düzgün konuşur. Biz şahit gösteriyoruz Sayın Bakan.

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – Düzgün konuştu İsmail Bey.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Servet Bey...

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Ortamı germeye de gerek yok.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Servet Bey, konuşmanıza devam edin.

RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU (Kocaeli) – Muhabbet ediyorlar.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Arkadaşlar, müsaade edin.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Sevgili arkadaşım, ben bir şahit gösterdim bir Nüfus Müdürü bilgisi verdim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ağabey...

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Siz de “yok” dediniz. Tamam konuşuruz.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Peki, hadi buyurun.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Ben kendim söylemedim yani sevgili Başkanım.

İbrahim Aydın şahittir, gidelim Mecliste konuşalım. Yani netice olarak arkadaşlar...

RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU (Kocaeli) – Tamam, bitti yani.

ATAY USLU (Antalya) – Servet Bey, şöyle ben araya gireyim. Yani bu konulara ne kadar hâkim olduğumuzu biliyorsunuz. Netice itibarıyla bu sayıları beraber konuşuruz, Komisyonunda konuşuruz. Yani böyle rivayetler üzerinde değerlendirmemek lazım, biz Komisyon üyesiyiz. Ben şu ana kadarki tartışmalar için en başta yaptığım hatırlatmayı yapmak isterim.

Arkadaşlar, Suriyeli sığınmacılar ile düzensiz göçmenleri aynı anda tartışmak yanlış, bunları aynı kaba koymak yanlıştır.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Ben düzensiz göçmenleri söylüyorum.

ATAY USLU (Antalya) – Bunları aynı kaba koymak yanlıştır. Tamam mı, şu anda...

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Sığınmacıların yasal hakkı.

ATAY USLU (Antalya) – Düzensiz göçmenler ile Suriyelilerin Türkiye’ye girdiği konusunu yan yana koyarak çok büyük bir hata yapıyoruz Komisyon olarak.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Onu koymadım zaten, ben onu ayırdım.

ATAY USLU (Antalya) – Bunu ifade etmek isterim. Baştan beri bu literatürü kullanıyorsunuz, yanlış.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – “Düzensiz göçmen” dedim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Arkadaşlar, müsaade edelim Servet Bey tamamlasın.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Yani beni de dinledin Atay. Bir tane “sığınmacı” lafı geçmedi bende.

ATAY USLU (Antalya) – Suriyelilerin hepsi sığınmacı.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Atay Beyciğim.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – “Düzensiz göçmen” dedim.

ATAY USLU (Antalya) – Suriyelilerin hepsi sığınmacı. Tekrar ifade ediyorum: Suriyelilerin hepsi uluslararası koruma altında olanlardır. Sığınmacı üst bir çerçevedir, bunların hepsi sığınmacıdır. Suriyeliler geçici koruma statüsündedir ve bu bir sığınma statüsüdür dolayısıyla bunu düzensiz göçün içine sokmak hele düzensiz göçmenlere “kaçak” ifadesini kullanmak bence bu Komisyona yakışmaz. Bu Komisyona yakışmaz.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ama arkadaşlar lütfen.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – “Düzensiz göçmen” sorunumuz zaten, hep onu söylüyoruz.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Servet ağabey, lütfen, Servet Beyciğim, lütfen devam edin. Arkadaşlar, müdahale etmeyin lütfen. arkadaşlar müdahale etmeyin, tamam.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Arkadaşlar söyleyeceklerim zaten kabaca bu kadardı. Yani ülkeye bu düzensiz göçmen olayını getirmek için başında en büyük suçtu ya da kabahatti. Bu anlamda şimdi de çözmeye çalışıyoruz hep birlikte ülke olarak ama ben diyorum ki arkadaşlar durduk yerde bir tarafa bir ülkeye girmeye çalıştık bir gayretle, onlar bize girdi, o kadar. İşte Suriyeliler geldi ülkemize çatır çatır girdiler, şimdi de kurtulamıyoruz. Şimdi de Sayın Cumhurbaşkanı dedi ki: “1 milyonuna o bölgede özel koşullar sağlayacağız, göndereceğiz.” O da daha belli değil. Gönderecek miyiz, göndermeyecek miyiz?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Evet, Komisyonumuz üyelerine öncelik vereyim isterseniz Türedi Bey.

Peki, sözü Osman Bey'e veriyorum.

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Gerek sizin gerek Atay Bey'in bilgilendirmeleriniz bizim açımızdan önemliydi. Aslında aynı zamanda alt komisyonun yapmış olduğu çalışmaların, yerinde yaptığı çalışmaların ne kadar güzel olduğunu da göstermiş oldunuz.

Ayrıca Sayın Bakanımın da bilgilendirmeleri bizim için önemliydi özellikle altını çizerek “devlet ciddiyetiyle birlikte.” Servet ağabey konuşurken ben de telefonumdan şurada “O 14 milyon insan nereye gitti?” sorusuna... Servet ağabey, şurada, bu yaklaşık on, on beş dakikalık bir videodur. Suriye askeri... Gözleri tamamen kapalı, elleri arkadan bağlı, bir çukurun önüne getirilip oraya atılırken kurşunlanan insanların; ki bu 2013 görüntüleriymiş. “Bu adamlar niye kaçtılar?” “O 14 milyon, 15 milyon insan niye buralara geldi?” sorusuna aslında verilen cevaptır o video. “Tadamon Katliamı” diye geçer. Lütfen bütün arkadaşlarımız baksınlar. En az on, on beş dakika süren -Allah'a yemin ederek söylüyorum- o videoyu seyrettiğim gece uyuyamadım. Allah'a yemin ederek söylüyorum, uyuyamadım. Böyle bir vahşetten hareketle o insanlar bize geldiler, dünyaya sığındılar ama biz onların sıfırında komşularıyız, bize geldiler. Biz de şerefle, güzellikle misafirperverliğimizi gösterdik ve onları ağırladık. Kendi şehrim için söylüyorum; 600'e yakın aile geldi, vallahi kendi ailelerimiz gibi sahiplendik ama o insanlar da kısa bir zaman içerisinde bize çok güzel bir uyum gösterdiler. Her şeye riayet ettiler fakat gördüğüm kadarıyla biz insani olan şeyleri de bazen siyasetimize maalesef alet ediyoruz. İnsani olan şey... Şimdi, bunu nereden alıyoruz, niye bu kadar bu işin üzerinde duruyoruz? Çünkü şu an Avrupa ırkçılık noktasında, özellikle yabancılara olan düşmanlık noktasında çok korkunç bir noktaya geldi. Eğer Avrupa'da siyaset yapmak istiyorsanız aşırı sağcı, milliyetçi, faşist, her neyse bunun adı, illa o argümanı kullanacaksınız ve oradan hareketle siyaset yapacaksınız. Avrupa'nın şu an geldiği felaket noktası burası. Benim ülkem bunu hak etmiyor. Biz, mültecilik üzerinden, sığınmacılık üzerinden siyaset yapmamalıyız. Ortada insani bir şey var ve bizim topyekûn sahip çıkmamız lazım. Şu an ülkem, STK'lerimiz -Allah onlardan razı olsun- Suriye'nin içerisinde; işte, briket evler şu ana kadar 57 bin mi yapıldı Sayın Bakanım?

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – 57 bini geçti.

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Şimdi, orada, bizim desteğimizle ayakta kalan milyonlarca insan var. Bu, bugün, yarın, bir başka gün önümüze gelecek arkadaşlar. Belki bizim orada kurduğumuz bir briket ev veya o sığınmacılara sağladığımız birkaç lokma ekmek, bizim çocuğumuza gelecek olan musibete engel olacak, başımıza gelecek bir kazaya, belaya engel olacak. Bir dua alacağız, o dua bizi yarın muhafazada tutacak. Ama eğer biz bu konuyu siyasetimize malzeme olsun diye kullanırsak, eyvah! Bizim de Avrupa'dan, Avrupa'daki...

ATAY USLU (Antalya) – Nefret siyasetinden...

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Nefret dilinden...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Irkçılardan...

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Evet, ırkçılardan bir farkımız kalmayacak. Buraya dikkat etmemiz lazım.

Şahsen, kendi ilim de dâhil olmak üzere diyorum... Benim ilimde de çok ciddi bir düzensiz göçmen akımı vardı ama Allah'a hamdolsun şu an belli seviyelere indi yani daha doğrusu çok çok aşağılara inmiş oldu. Bu da bizim açımızdan olumlu bir gidişat. Bizim, mültecilik sorununa, düzensiz göç sorununa, sığınmacı sorununa -hiçbir şekilde siyasete alet etmeksizin- acaba daha ortak bir paydayla ne kadar güzel şey üretebiliriz diye bakarak bu işi çözmemiz lazım. Doğrudur, bizim insanlarımız etkileniyorlar.

Özellikle, sığınmacılarla ilgili özel haberler, kasıtlı haberler, bilinçli haberler yapılıyor. Bu haberler üzerinden onlara saldırılar gerçekleştiriliyor, tamamen bilinçli bir şekilde oluşturuluyor bunlar; hem bu ülkenin itibarını hem de bu şerefli milletin kıymetini, misafirperverliğini de ayaklar altına almanın gayreti içerisinde. Bunların yanlış olduğunu ifade edeyim. Ülkem adına söylüyorum, milletimiz adına söylüyorum; biz bu noktada, değer noktasında, sahiplenme noktasında -kendi memleketim başta olmak üzere, yani orada gösterdiğimiz misafirperverlik başta olmak üzere- dünyanın fersah fersah önündeyiz.

O yüzden, o yapılan çalışmaları da ben gerçekten takdir ediyorum, teşekkür ediyorum. Komisyonumuza da başarılar diliyorum inşallah.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sağ olun, teşekkürler.

Hüseyin Bey...

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Başkan, bir şeyler söylesen ya, burada şekerimiz de düşüyor bu arada.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Varsa Türedi Bey’e tatlıca bir şeyler gönderelim.

Hüseyin Bey, sözü Türedi Bey’e verdim.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Olur, problem değil, buyurun.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Şekeri düşüymüş.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Tabii tabii, hiç sorun değil.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Türedi Bey, buyurun.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, Sayın Bakan Bey’e, değerli Başkan, Başkan Yardımcısı arkadaşlar ve değerli Komisyon üyelerinin hepsine merhaba diyorum.

Konu çok önemli bir konu, çok hassas bir konu. Bu hassas konuda gerçeklerle konuşmak gerekir diyorsunuz, gerçekleri anlatmak lazım diyorsunuz. Elbette en önemli gerçek de bu ülkede yaklaşık 8-10 milyon, “düzensiz göçmen” deyin, “sığınmacı” deyin, adına ne dersiniz deyin, böyle bir topluluk var.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – “Gerçek” dediniz, “8-10 milyon” dediniz. Şimdi, Göç İdaresi Başkan Vekilimiz burada mı?

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Hayır, bir dakika...

Müsaade eder misiniz Başkanım?

Bir defa, 8 ile 10 milyon arasında 2 milyon fark var.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Doğru, işte onun için zaten...

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – 8 ile 10 milyon arasında bile... Biz bunu defalarca, yüzlerce kez...

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Sizin söyleminiz ile başka söylemler uymuyor, onun için “8-10 milyon” diyorum.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Benim söylemim diye bir söylem...

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Sizin söyleminizden 8 milyon çıkıyor zaten.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Sayın Milletvekilim, bakın, kendinizi inkâr ediyorsunuz şu anda.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Niçin?

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Ben, devletin resmî kurumunun, Göç İdaresinin rakamını, tek tek kaydedilmiş, bütün verileri alınmış rakamını söylüyorum. Şimdi, siz benim söylediğimi reddediyorsanız devletin resmî kurumunu reddediyorsunuz, kendinizi de reddediyorsunuz o zaman.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Hayır, hiç alakası yok.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Aynı şey.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tamam, peki.

Sayın Bakanım, tamam...

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Ben sizin söyleminizi reddedebilirim ama devletin kurumunu reddetmem; bunların ikisi arasında fark vardır.

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – Allah Allah, görevi ne?

RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU (Kocaeli) – Temsil eden kişi burada...

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Peki, biz bilgileri nereden alıyoruz?

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Efendim?

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Bilgileri nereden alıyoruz? Devletin kurumundan, yetkilisinden almıyorsunuz da bilgilendiğiniz başka bir yer mi var?

RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU (Kocaeli) – Güvenilirliği olmayan araştırmalara mı güveneceğiz?

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Devletin kurumundan biz şüphelenmeyecek miyiz? Niye şüphelenmeyelim? Daha doğrusu devletin söylediği rakamlardan niye şüphelenmeyelim?

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – Niye şüpheleniyorsun, niye? Gittin, tek tek saydın mı, ne yaptın da yani? Ne var elinde; bilgi mi var, belge mi var?

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Şimdi, değerli arkadaşlar, siz bizi susturmak için mi geldiniz buraya?

RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU (Kocaeli) – Hayır ama...

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – Ya, ciddi konuşun ya, veriye dayalı konuşun.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Yoksa, bizim konuşmalarımızı dinleyip de gerektiğinde not almak için mi geldiniz? Yani birimiz konuşurken komple böyle insanın üzerine yürür, çullanır gibi bir hâliniz var. Niye ya?

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – Beyefendi, yeni geldiniz, daha öğrenemediniz, İnsan Hakları Komisyonu burası.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tamam, Türibi Bey, devam edin.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Bir dakika, benim söyleyeceğim çok şey var daha.

RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU (Kocaeli) – Buyurun, devam edin.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tamam, buyurun.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Şimdi, değerli arkadaşlar...

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – En uyumlu komisyon burası biliyor musunuz?

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Efendim?

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Muhalefetiyle, iktidarıyla en uyumlu komisyon burası,.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Osman Bey, lütfen müdahale etmeyin, devam etsin.

Buyurun Tütabi Bey.

TÜTABİ KAYAN (Kırklareli) – Özellikle, arkadaşımız söyledi yani “Düzensiz göç ve sığınmacıları birbirinden ayırılım bunları, çok karıştırılıyor.” diyor. Şimdi, arkadaşlar, ne olursa olsun, bunların ikisi de ülkemize belirli bir süre için gelmiş insanlar. Bunlar bizim vatandaşımız değil, bunlar bizim, efendime söyleyeyim, soydaşımız falan değil. Şimdi, bu olayı niye ayrı ayrı konuşalım ki? Şimdi, bunların hepsi bu ülkemizde değil mi?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Şimdi, burası İnsan Hakları...

TÜTABİ KAYAN (Kırklareli) – Sayın Başkanım, bir şey söyleyeceğim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Burası İnsan Hakları İnceleme Komisyonu.

TÜTABİ KAYAN (Kırklareli) – Ben, Türkiye’nin kuzeybatısından geliyorum.

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – Ya, siz hangi komisyondasınız?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Arkadaşlar, bir saniye...

Burası İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu. Dolayısıyla, burası insan hakları perspektifinden baktığı için uygulamalar, kurallar her iki kısım kategori ve statüler için farklı farklı olduğundan dolayı karıştırılmamasının çok çok önemli olduğunu ifade ediyoruz.

TÜTABİ KAYAN (Kırklareli) – Hiç merak etmeyin, insani boyuttan dışarıya çıkmayız zaten. Orada bir endişeniz hiç olmasın.

Şimdi, arkadaşlar, ben Kırklareli Milletvekiliyim de, Kofçaz ilçesi var Kırklareli’nin. Kofçaz ilçesinin 16 tane köyünün 8 tanesi sınır köyü; 8 tanesi. Burada her gün yüzlerce -bunun adına “sığınmacı” deyin, “düzensiz göçmen” deyin, “göçmen” deyin, ne dersiniz deyin- kişi geliyor, Bulgaristan sınırına kadar gidiyor, oradan tekrar geriye gönderiyorlar. Bu insanları orada Bulgar görevlileri darp ediyorlar, kollarını kırdıkları oluyor, yaraladıkları oluyor, dövdükleri oluyor. Bu insanlar tekrar toplu hâllerde -10’ar kişi, 20’şer kişi- geriye dönüyorlar, yayan hâlde dönüyorlar. Burada, geçtiğimiz kışta, bu soğuktan ölen insanlar vardı. Şimdi, bu insanları oraya kamyonlarla veya kamyonetlerle getiriyorlar. Getirdikten sonra gece yarısı bırakıyorlar, gece yarısı getiriyorlar zaten. Bu insanlar gece yarısı bırakıldığı zaman ne yapacak? Bir ışık görüyorsa oraya gidiyorlar, köylere gidiyorlar. Köylerde insanların kapılarını, camlarını çalıyorlar. Şimdi, oradaki insanlarımızdan kim bilecek bunların nasıl geldiğini, niçin geldiğini? Korku içinde bu bahsettiğim köylerin her biri. Şimdi, ayrıca gündüz de bunlar aç insan, elbette bir yerlere gidecek, bir şeyler isteyecek veyahut da arayıp bulacak. Köylüler tarlalarında çalışırken köylüleri gidip de rahatsız ediyorlar. Al sana insani boyutu bu. Buraya kadar nasıl geliyor bu insanlar? Şimdi, bu bahsettiğiniz sınırlar ile burasının arasında bin kilometre var. Bin kilometreyi nasıl geçiyor bu insanlar? Bir tedbir alınmış olsa bu kadar yere gelebilirler mi bunlar?

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Bin kilometre hangi sınır orası, merak ettim.

TÜTABİ KAYAN (Kırklareli) – Suriye sınırı ile Bulgaristan sınırı arası.

RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU (Kocaeli) – Oradan mı giriyorlar?

TÜTABİ KAYAN (Kırklareli) – Nereden girecekler? Suriyeli bunlar veyahut da Pakistanlı veyahut da Afgan.

Şimdi, değerli arkadaşlar, geçtiğimiz gün, pazar günü ben oraya gittim. Orada Topçu Baba anma törenleri yapıyor. Şimdi, biz bu törenlere giderken 5 tane kfile gördük, her biri 10’ar kişi. Bizim oraya gittiğimiz mesafe yarım saatlik bir mesafe. Yarım saat içinde bu nüfusa rastladık biz, geliyorlar hepsi.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – O tarafta nereye gidiyorlar ağabey? Avrupa'ya mı geçmeye çalışıyorlar?

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Bulgaristan'a diyorum ya, Bulgaristan sınırını aşmaya çalışıyorlar bütün zorluklarla.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Bulgaristan'a geçmeye çalışıyorlar, anladım.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – O Bulgaristan geçtiğimiz yıllarda buraya tel örgü çekti. Tel örgü çekti ama tel örgüyü de kesmeye çalışıyorlar, benzer yöntemlerle aşmaya uğraşıyor insanlar.

Şimdi, burada, jandarma toparladığını topluyor götürüyor ama toplayamadığını ki -ayrıca bir şekilde geriye dönerse- benim gördüklerim yol boyundaydılar. Arabayı durdurdum, indim aşağıya. “Nereden geliyorsunuz?” dedim “İşte, sınırdan geliyoruz.” dediler “Niye dönüyorsunuz?” dedim işte Orada Bulgarlar bize şöyle yaptı, böyle yaptı.” Bu bahsettiğim yer de aşağı yukarı Bulgar sınırına 20 kilometre filandı, benim onlara rastladığım yer. “Nereye gidiyorsunuz?” diyorum “İstanbul'a gideceğiz.” diyor “Biz bir Jandarmaya haber verelim.” diyorum “Aman sakın Jandarmaya haber verme.” diyor “Niye?” dedim “Jandarma bizi toplayacak, götürecektir.” diyor, bu bahsettiğiniz...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Geri gönderme merkezi.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – “O zaman taksi tutun bize, taksi bulun bize.” diyor. Taksiler götürüyor ya, biliyorsunuz yani bu işi genellikle kaçak bir şekilde yürütüyor insanlar.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Jandarmaya haber verdiniz değil mi Türesi Bey?

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Jandarmaya haber verdim tabii.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Doğru yapmışınız.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Jandarmaya haber vermekten başka yapacağımız bir şey yok orada. Ama şimdi, bu binlerce kilometreyi buraya kadar gelip geçmesi insanların normal bir şey değil arkadaşlar, yani el insaf!

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Doğru tabii. Ta Afganistan'dan çıkıyor, geliyor yani bir şekilde işte.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – “72 ülkeyle vize anlaşması yaptık.” dediniz.

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – 78.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – “78.” düzeltiyorum. “Parmak izi alıyoruz.” dediniz. Bunu özellikle sormak istiyorum; tek parmak izi mi alınıyor yoksa birkaç tane mi? Tek parmak izi alınırsa bu kişilerin parmaklarını kesme ihtimali de var biliyorsunuz, yani böyle şeyleri göze alan insanlar bir parmağını feda edebiliyor arkadaşlar.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Doğru, bu da önemli bir şey.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Onu özellikle belirtmek istedim ben.

“Yakaladığınız göçmenleri -demin sormak istediğim soruyu tekrar soruyorum- Göndermeyebiliriz.” dediniz, onun bir açıklamasını mutlaka istiyorum.

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Hayır, öyle değil Üstadım...

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Sayın Vekilim, ben soruyu soruyorum Osman Bey cevaplandırıyor.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ya, Osman Bey, sen oturmuşsun adamın yanına oraya.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Ben cevap vereceğim soruya.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tamam.

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Ama ben iyi bir dinleyiciyim arkadaşlar.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ya, tamam Osman Bey.

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Yani ben hem sizi hem Bakanı gerçekten dinledim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Bırakalım, müsaade edin. Bak, öbür tarafta çalışmamız devam ediyor; lütfen, bir an evvel bitirmemiz lazım arkadaşlar. Şu anda bir yoklama olsa ara vereceğiz.

Lütfen devam edin.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – “Suriyelilere açık kapı uygulayan tek ülke biz değiliz.” dediniz. Ben merak ediyorum Suudi Arabistan’da ne kadar Suriyeli var veyahut da Afganlı var yahut da Pakistanlı var? Bunların da cevabını verirsiniz ben çok memnun olacağım.

“Van sahipsiz bırakılmadı.” dediniz. Peki, sahipsiz bırakmadığınız Van’da neden bu kadar çok göçmen var yahut da sığınmacı var veyahut da düzensiz göçmen var?

Şimdi Sayın Bakan, ben bunlara samimiyetle cevap verirsiniz diye soruyorum, gülüp geçesiniz diye değil.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Yok, cevap vereceğim, rahat olun.

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Hepsinin sorumlusu Erdoğan(!) Afganistan’dan gelen...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ya, Osman Beyciğim, lütfen bitirelim toplantımızı lütfen ama... Arkadaşlar, bakın, burada, ciddi bir toplantı yapıyoruz; lütfen ama...

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Şimdi sevgili arkadaşlar “‘Myanmarlılar bizi ne zaman alacaksınız?’ diye soruyor.” dediniz. Niçin soruyorlar?

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Allah razı olsun!

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Niçin soruyorlar?

Şimdi, değerli arkadaşlar, şöyle bir şey söyleyeceğim ben size: Bu bölgelerde veyahut da çeşitli Müslüman ülkelerde...

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Buna dayanamadan erkenden cevap verebilir miyim?

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Bir saniye...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Bakanım...

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Cevap verebilir miyim?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Bakanım...

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Yok, hepsine sonra verirsiniz. Bana öyle bir söz verilmedi.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Bakanım, Türesi Bey...

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Türkiye, Türkiye’nin sınırları itibarıyla gölgesinin çok ötesine düşen bir ülkedir.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Bunu size...

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Urumçi’de başı belaya giren de Türkiye’ye bakar, Bosna’da başı belaya giren de Türkiye’ye bakar; biz atalarımızdan bunu miras aldık.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Sayın Bakan, onu sizden iyi biliyorum, merak etmeyin.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – O zaman sormamanız lazım.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Ben Balkan bölgesinden geliyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Bakanım...

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – O zaman sormamanız lazım.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Soracağım ben. Niye sormayacağım ki?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Bakanım, verimli bir şekilde...

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Kendi içinizde düşünün o zaman neyi sorduğunuzu.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Sizin politikalarınızda bir eksiklik var ise Myanmarlı da sorar, başka yerden gelecek olan insanlar da sorar.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Türedi Bey, toplantıyı belirli bir şekilde sürdürmek zorundayız.

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – O yüzden Allah Recep Tayyip Erdoğan Türkiye'sine zeval vermesin.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Çok harika(!) Türkiye'ye zeval vermesin, doğru diyorsun canım orada. Ama şimdi biz önce kendi ülkemize sahip çıkacağız arkadaşlar öyle yani bir başkasının...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Arkadaşlar, ama bakın ben bu toplantıyı yönetemiyorum.

Türedi Beyciğim, lütfen tamamlar mısınız?

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Başkanım iyi gidiyor ya.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Sizin arkadaşlara biraz dizgin vermeniz lazım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Türedi Bey, lütfen.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Biz hayvan mıyız ya! “Dizgin” ne demek? Ben at değilim Türedi Bey.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Efendim?

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Ben at değilim, kimse bana dizgin vuramaz!

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Türedi Bey...

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Ya, şimdi bu şey olarak söylediğim bir şey; elbette yani dizgin vurdurmayacağım size.

PAKİZE MUTLU AYDEMİR (Balıkesir) – Kelimelerinizi düzgün kullanın lütfen; bunu kabul etmiyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Türedi Bey bakın...

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Şimdi değerli arkadaşlar, bir şey söyleyeceğim. Yani 100 milyon, 200 milyon göçmen olsa dünyada bunların hepsini biz alacak mıyız? Bunun cevabı çok önemli. Şimdi insani boyut...

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Nerede mazlum varsa Türk'ün eli ona kadar ulaşır.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Öyle mi?

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Bunu kafanıza koyun; onun eli ulaşır, Türk'ün eli ona ulaşır. Ama tabii dediğiniz gibi, gerektiği şekilde, kaynağında çözeceğiz, yerinde çözmeye çalışacağız ama her Türk'ün eli mazluma ulaşır, mazlumu mazlum bırakmaz.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Şimdi, bunu diplomasiyle halledeceksiniz.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Tamam; ne gerekiyorsa...

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Kendi halkınızı perişan ederek değil.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Arkadaşlar, bu toplantının formatı da üslubu da buna uygun değil.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) - Sayın Başkan, bakın, arkadaşlar karışıyorlar; söyleyin o zaman not tutsunlar, ondan sonra bize cevap versinler.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Türedi Beyciğim, lütfen tamamlayın sözlerinizi, tamamlayın lütfen.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Ben aldığım notları tamamlıyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ya ama siz her söz atana da karşılık vermeye çalışıyorsunuz; olmaz.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Niye karışıyorlar sürekli?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Devam edin lütfen.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Sayın Başkanım, biraz...

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – İkidir konuşmanızda...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ya Osman Beyciğim, ama rica ediyorum bakın.

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Konuşmanızda bir tane insani şey görmedim; bütün sorularınız iktidarı sığınmacılar üzerinden, mülteciler üzerinden bitirmek.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Sayın Başkan, söyleyin not alsınlar, söylesinler; olmuyor, böyle olmaz!

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Osman Bey, size söz vermedim. Bakın, bu sözleriniz kayıtlara geçmiyor, beni zor durumda bırakıyorsunuz arkadaşlar.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Evet.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Lütfen tamamlar mısınız sözlerinizi...

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Şimdi, değerli arkadaşlar, nefret dili kullanmamalı ve ırkçılık yapmamalıyız; çok doğru söylüyorsunuz. Ya nefret dili ve ırkçılık bizim kendi toplumumuzun içinde yapılıyor. Yani buna dikkat ediyor muyuz hiç?

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Nerede?

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Efendim?

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Nerede?

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Çok basit söyleyeyim mi size?

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Söyle!

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Nefret dili bizde Alevilerde de kullanılıyor, solcularda da kullanılıyor. Şimdi...

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Bu, sizin kendi görüşünüz, bizde yok öyle bir şey.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Ya, benim görüşüm elbette ya! Sen niye benim görüşlerime müdahale ediyorsun ki?

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Yok ama sen burada “var” diyorsun, abartıyorsun. Bizim adımıza konuşma!

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Ben niçin abartıyorum ki? Ben söylemeyecek miyim düşüncelerimi?

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Bizim adımıza deme o zaman “benim adıma” de, “Ben böyle görüyorum.” de. Biz de Türkiye’yiz.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Arkadaş, ben kendi adıma konuşuyorum zaten hiç merak etme senin adına değil.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Türkiye adına konuşma; Türkiye’de böyle bir şey yok.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Var.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Yok öyle bir şey.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Allah Allah!

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – İyi bak!

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Ben mi görmüyorum ya!

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Görmüyorsun.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Benim kulağım mı sağır ya!

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Türedi Beyciğim, çok teşekkür ediyorum, çok sağ olun, çok teşekkürler.

Hüseyin Bey buyurun lütfen.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Şimdi, Sayın Çavuşoğlu, şunu söyleyeceğim...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Bitirdim efendim.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Hayır, tek bir şey...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Hüseyin Bey, buyurun.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Arkadaşlar, böyle söz keserek bunlar tartışılmaz; bunlar tartışma konusu değil.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – “Allah Allah!” “Dizginle.” bu laflar buraya ait değil, lütfen.

Hüseyin Bey, buyurun.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli hazırun, herkesi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, öncelikle şunu söyleyeyim: Heyet olarak gideceğimiz dönemde maalesef ki sağlık sebebiyle, o zaman Covid testim pozitif çıkmıştı, katılamamıştım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Katılamadınız.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Evet. Bu sebeple yani gözlemler üzerine etik olmaması sebebiyle tutup da, bir eleştiri sunacak değilim ancak tabii, bazı şeyleri de paylaşma gereği de duyuyorum ki Atay Başkan da burada değindi bazı bilgileri hemen dezenformasyonla ya da birileri bilerek bunu topluma yansıtıyor, dezenformasyon yapıyor ve bir göçmen karşıtlığı üretiliyor şeklinde... Aslında, tabii ki, bu konuda herkesin hassas olması gerektiği konusunda hemfikiriz çünkü giderek tırmandırılan bir göçmen ya da işte, yabancı karşıtlığı, düşmanlığı hatta ırkçılığa varan bir durum söz konusu oldu; her gün maalesef Türkiye’nin gündeminde bunu görüyoruz.

Tabii, bu “göçmen”, “mülteci”, “sığınmacı” ya da benzeri ifadelerle anılan insanlar, savaş politikaları yüzünden yaşadıkları bölgeleri zaten terk etmek zorunda kalanlar maalesef ki bu dönemde uluslararası alanda pazarlık konusu hâline getiriliyor çoğu zaman ve bu göçmenler, mülteciler kayıt dışı, güvencesiz ve kölelik koşullarında maalesef ki çalıştırılıyor dünyanın birçok yerinde de.

Tabii ki, biz HDP olarak göçmen veya mültecilik konusunun iktidarın kozu ya da onların iktidarının paryası olmadığını düşündüğümüz gibi muhalefetin de açıkçası bir hedef tahtası hâline getirilmemesi gerektiğini de defaatle dile getiriyoruz. Evet, iktidarın kozu, paryası değil ama muhalefetin de hedef tahtası hâline getirilmemeli savaş yüzünden kaçan, gelen bu insanlar. Dolayısıyla biz her zaman da dile getiriyoruz yani HDP olarak, herkesin özgürce yurdunda yaşayacağı politikaları savunmak, zorla yerinden edilenlerin haklarını ve hukuklarını savunmak hepimizin politik ve insani bir gereğidir diye de düşünüyoruz çünkü şunu hepimiz biliyoruz: Bu savaş silsilesini güncelleleyen emperyal güçler ve bölgesel devletler maalesef ki insan haklarının temel bir bölümü olan göç ve mülteci haklarını geçersiz sayarak göçmen ve mültecileri toplu ölümlere ya da toplama kamplarına ve maalesef ki işkenceli geri dönüşlere mahkûm etmekte. Bütün bunlar da dediğimiz gibi tabii ki kabul edilemez durumlar. Bütün devletleri ve politik güçleri de tabii yine evrensel mülteci ve göçmen hukukunu eksiksiz uygulamaya hepimiz davet etmeliyiz ki dün de basına yansıdı Yunanistan sınırında bir göçmenin silahla vurularak öldürüldüğü. Yani bu insanlar, dediğimiz gibi savaştan, yoksulluktan, zulümden kaçan insanlar ama maalesef ki bugün bu zulüm birçok yerde yine gelip kendilerini bulabiliyor. Başta da belirttiğim üzere, Türkiye’de giderek tırmandırılan bir göçmen, mülteci düşmanlığı var. Bu konuda herkesin hassas olması gerekiyor gerçekten. Birkaç gün önce yine Ataşehir’de, biliyorsunuz, adli bir olayda -ki daha sonra detayları ortaya çıktı- bir kişi hayatını kaybediyor ve daha sonrasında yüzlerce kişilik bir grup bu sefer mülteci olduğunu düşündüğü başka bir kesime saldırıyor, hatta bıçaklamaya kadar dahi gidiyor. Yani aslında bu durumları göz önünde bulundurarak bu hassasiyeti göstererek, zaten dediğimiz gibi, mazlum olan bu kesimleri aynı zamanda biz de bir hedef tahtası hâline getirmemeye özen göstererek ama dediğimiz gibi, iktidarın da pazarlık konusu ya da devletlerin de pazarlık konusu yapmaması gerektiği konusunda da muhalefet şerhimizi düşerek tabii ki belirtmeliyiz.

Tabii, dediğim gibi gözlemlere katılmadığım için yani haksızlık etmemek adına, hani etik dışı bir şekilde tabii ki bir şey diyemem ama yaptığımız bazı incelemeler, araştırmalar; mesela, Van Barosunun ya da oradaki STK’lerin yazdığı raporlarda geçen bazı durumların raporda olmayışı ya da özellikle, raporda -ben göremedim belki de- Van sınırında ya da Van Gölü’nde hayatını kaybedenlere ilişkin bir bölüm göremedim Başkanım; bilmiyorum ben mi göremedim, gözden mi kaçırdım. Bu konulara ilişkin bazı eksiklikler ya da bazı önerilerimizi de muhalefet şerhi olarak düşeceğimizi de belirtir, saygılar sunarım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Teşekkürler Hüseyin Bey, çok sağ olun.

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Bu arada geçmiş olsun.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Sağ olun, Allah razı olsun.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Geçmiş olsun Hüseyin Bey, ne oldu?

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Sağ olun.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Pazar günü mü oldu?

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Yok, benimki 17 Mayıs’ta Diyarbakır’da -aslında hiç gündeme getirmedi- polis müdahalesinde kırıldı. Toplum yeterince gergin, zaten kutuplaşmış “Basına da sakın vermeyin.” diye tembihledim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Peki.

Sayın Bakanım, şöyle; iki arkadaşımız soru sordu galiba. Türibi Bey daha çok yoğunluklu olarak...

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Ben de bir soru sorayım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Bir saniye Osman Bey.

İki arkadaşımız soru sordu, onlara cevap alacağız.

Osman Bey, buyurun siz de sorunuzu sorun.

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Dikkatimi çekti Sayın Bakanım, birkaç gün önce bir haber olarak seyrettim; bu geri gönderme şeyinde, Afganistan’a göçmenleri geri iade ediyorsunuz.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Bir uçak seyahatiydi.

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Doğru. O dikkatimi çekti ve bir Afgan uçağıydı. Bunu nasıl sağlıyorsunuz yani işin maddi boyutunu?

OYA ERONAT (Diyarbakır) –Masrafları.

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Evet masrafları. Biz mi yoksa Birleşmiş Milletler mi, Afgan hükümeti mi?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Evet teşekkürler Osman Bey’e de.

Sayın Bakanım...

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Sayın Başkanım, Bakana Bey’e söz vermeden...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Buyurun Hüseyin Bey.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Bir de Komisyondan bir ricam olacak; gerçekten, elimizden geldiğince tabii ki kıymetli bir çalışma yürütüyoruz, herkes bir emek sarf ediyor yani birbirimizi biraz daha dinleyerek... Evet, belki birbirimizdeki bilgiler çelişebilir, şu olabilir. Mesela, Atay Bey’e -ki kendisine tekrar hatırlatmak istedim- 29 Mayıs’ta mesela bir bilgi gelmişti basında yer alan; işte, bu, Datça’daki göçmenlerin, mültecilerin kafeste tutulduğuna ilişkin. Ki kendisi de bilir; neredeyse üç gün boyunca belki onlarca STK’dan ya da bireyden, kişiden buna ilişkin bize telefon geldi, şey gönderiliyor...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Öyle mi?

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Atay Bey’den rica ettik “Bu durumu bir sorabilirseniz hani Komisyon Başkanı olarak en azından biz de paylaşalım.” diye ve oradan gelen cevabı da bize ulaşan herkese de aynen ulaştırdık. Hani bu konuda gerçekten bir hassasiyeti hep birlikte göstermek zorundayız.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Çok doğru söylüyorsunuz.

ATAY USLU (Antalya) – Size ilettim ama.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Evet, evet. Yok, ben de onu diyorum, bize ilettiğiniz cevabı...

ATAY USLU (Antalya) – Şunu da anlatayım: Siz bize sorar sormaz ben, Sayın Bakan Yardımcımızla temas kurdum, o bana hemen bilgi notunu gönderdi; aynı zamanda da -yani ben sahadan geldiğim için- ilgili kaymakamla görüştüm, dedi ki: “Şu anda öyle bir şey yok.” Hani, o bir şeydi, kafesle ilgili fotoğrafları da size göndermişlerdi...

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Evet, onu diyorum ben de, size sordum, dönen cevabı da aynı şekilde paylaştık. Yani bu şekilde yaptığımızda en azından bazı şeylerin önüne geçeriz.

ATAY USLU (Antalya) – Süreç uzasaydı, yerinde inceleme yapabildik ama...

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Yok, yok, cevap geldi, ben de paylaştım aynı şekilde.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Bakanım, buyurun.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Başkanım, ben de...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Bakanımıza söz verdim Türibi Bey, Sayın Bakanımıza söz verdim.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Şimdi, Geri Kabul Anlaşması onaylandı ama yürürlüğe girmedi; bunu bir açar mısınız?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Bakanım, siz devam edin lütfen.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Günü mü gelmedi yoksa...

ATAY USLU (Antalya) – Geri kabul mü?

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Geri kabul.

ATAY USLU (Antalya) – Yani biz, Mecliste bunu onaylamadık vize serbestisi muafiyetiyle aynı zamanda olacağı için. Şu anda, Geri Kabul Anlaşması üçüncü ülke vatandaşları için -bakın, yani Avrupa Birliği vatandaşları ve Türk vatandaşları için değil- şu anda uygulanmıyor çünkü biz bunu uygulamak istemiyoruz. Avrupa, tuttuğu her düzensiz göçmeni bize gönderebilir bizim üzerimizden geçtiğini iddia ederek.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Ne kadar geriye aldık biz bunu sayı olarak?

ATAY USLU (Antalya) – Arkadaşlar açıklayacak. Almadık.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Buyurun.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Sondan başlayayım Sayın Başkanım madem, sıcakta sıcakta.

18 Mart Mutabakatı kapsamında biz 2.139 kişi aldık, peki, kaç kişiyi yerleştirdik bunun karşılığında? 33.816 kişi. Normalde, aldığınız kadarını Avrupa'ya yerleştirmemiz gerekiyordu; biz, oraya onun 15 katına yakınıni yerleştirmişiz. Yani 18 Mart Mutabakatı kapsamında, Yunanistan'ın bize geri iade ettiği ve bizim kabul ettiğimiz 2.139, bizim Avrupa'ya yerleştirdiğimiz kişi sayısı 33.816.

ATAY USLU (Antalya) – Tahmini geçen kişi sayısı nedir?

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Onu söyleyeceğim biraz sonra.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Bunların eğitim düzeyi hakkında bir bilgi var mı?

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Biz belirliyoruz, biz belirliyoruz. Avrupa'ya geçenlerin ortalama eğitim düzeyi Türkiye'dekinin böyle, üstünde falan değil. Biz belirliyoruz, öncelikli mağduriyet sırasına göre. Yani o da bir yanlış bilgi, onu da düzeltmiş olayım.

Şimdi kısa kısa, tek tek cevap vermeye çalışacağım.

İğdir'da Geri Gönderim Merkezinde bir olay olduğundan bahsedildi; doğru. Son on günde İğdir'dan, Geri Gönderme Merkezinden 16 charter seferiyle, uçakla 1.340 Afgan'ı geri gönderdik son on günde. Orada bir nümayiş, vesaire de oldu; söylenilen konu o.

2022 yılında da yani yılbaşından bu tarafa da İğdir'dan 2.900 düzensiz göçmeni sınır dışı etmişiz.

Yine, Van'la ilgili -raporda belki olabilir, gözümünden kaçtı- o batan gemide ölen sayısı 61 kişidir.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Çıkarıldı mı onlar, dipte mi kaldı?

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Çıkarıldı; 61, çıkarılan ceset sayısı. Orada bir mezarlığa defnedildi, bir kısmının -sayıyı tam bilmiyorum yanlış olmasın- kimliklendirmesi de ülkelerle yapılarak gönderilebildi ama tamamı değil. Yani buranın sayı kısmı teyide muhtaç onu ifade etmiş olayım.

Sınırdan da yani Van ilinde 2020 yılında donarak 43, 2021’de 30, 2022’de 10 kişi vefat etmiş. Trafik kazasında, boğularak, donarak, kalp krizi ve benzeri sebeplerle yani hepsini katarsak Van ilinde 2020’de toplam 117, 2021’de 68, 2022’de de şu ana kadar 22 yabancı hayatını kaybetmiştir.

Şimdi, “Suriyeliler nereye gitti?” sorusunda verdiğim rakamlar sınır ülkeleriyle ilgilidir, sınır komşuları dışında, Suriye’nin sınır komşuları dışında verdiğim rakamlarda bir Mısır var -onun da deniz sınırı var biliyorsunuz- bir de Avrupa’ya geçiş var; bunların toplamı 21 milyon 600 bin eder.

“Suudi Arabistan’da ne kadar Suriyeli var?” dediniz. Resmî bir rakam olmamakla birlikte, UNHCR’nin bir yetkilisinin açıklamasını açık kaynaklardan buldum, şimdi arkadaş da gösteriyor. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğinden bir yetkili -bir haber ajansına düşmüş- “700 bin Suriyeli 1 milyon Yemenli var.” diyor Suudi Arabistan’da yani onu bu vesileyle ifade etmiş olayım. Nüfusun yüzde 5,5’ine karşılık geliyor.

Şimdi, yakalanan düzensiz göçmen kaçakçısı sayısı, “organizatör” dediğimiz, 39.319. Şimdi, “Bu yasal düzenlemeler işe yarıyor yaramıyor.” konusu için bu rakamı tekrar veriyorum. Tutuklanan sayısı 9.459 kişi. Yani 9.459 organizatör tutuklanmış; bu, önemli bir şey.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – 30 bini duruyor yani.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Dörtte 1’i tutuklanmıştır.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Ya, Sayın Vekilim, bu çok yüksek bir oran. Sonuçta bu ülkede hukuk var, mahkeme var, savcı var...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – “Tutukluluk bir tedbirdir.” deniliyor ama şimdi burada başka şeyler söyleniyor işte.

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Sayın Bakanım, tam tersi, oran çok yüksek.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Neyse Osman Bey, tamam, devam etsin Sayın Bakanımız.

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Bakın, bunu söyleyeyim, 9 bin kişi tutuklanıyorsa oran çok yüksek.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Şimdi, efendim, gönüllü geri dönüş sayısı da önemli. Tabii, burada raporun konusu düzensiz göçmen. Sizin, Atay Bey’in ısrarla ayırtırmak istemesine rağmen bazı konular birbirine karıştı. Ben, önce, Türkiye’de bulunan bu yabancılar kimler bir cümleyle müsaadenizle onu anlatayım ki sonucunu söyleyeyim.

Geçici koruma altındaki Suriyeliler var; birinci grup yani uluslararası korumanın bir alt başlığıdır aslında bu. Ne dedik? 3 milyon 700 küsur bin -rakama tekrar bakmayalım- bir de 320 bin civarında da uluslararası koruma sürecinde olan var; bu koruma verdiğimiz anlamına gelmez, başvuruyu yaptığı an ben onu... Az önce “Siz bunları göndermediniz, göndermiyoruz.” gibi bir soruyu ısrarla sordu ya Sayın Vekilimiz. Adam uluslararası koruma kapsamında. Mesela “Ben, kardeşim, müracaat ettim.” dediği zaman, önce onun sonuçlanmasını beklemek zorundasın; anlatabiliyor muyum? Yani onun için “Hukuk devletiyiz.” diyoruz. Yani 320 bin de o var, o mülteci, şartlı mülteci, ikinci koruma çok küçük rakamlar yani bu rakamın içerisinde küçük rakamlar.

Şimdi, bu uluslararası koruma kapsamındakiler; ya, birinci grup diyelim buna. İkinci bir grup var, ne var?

ATAY USLU (Antalya) – İkametliler...

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – ikametliler var; düzenli olarak gelmiş adam; konsolosluk çalışanı, iş adamı, işi var...

ATAY USLU (Antalya) – Öğrenci, futbolcu...

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – ...öğrenci, futbolcu efendim işte bir sürü sınıf var.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ahıska’dan gelmiş, Kırım’dan getirmişiz mesela, savaştan.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Gibi ama düzen olarak ikametli, kayıtlı; işte 1 milyon 400 bin arkadaşlar...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Alanya’da ne kadar Alman var, ne kadar Rus var Alanya’da?

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Toplam 1 milyon 422 bin ikametli var güncel rakam; toplam. O Rusları da çıkarabiliriz ama...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Neyse, çıkarmamıza gerek yok yani...

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Şunu demek istiyorum: Bunun içerisinde, mesela bu ikametlinin içerisinde çok ciddi bir Rus var, Amerikalı var.

ATAY USLU (Antalya) – İngiliz var.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Yani burada onun hepsi var, şimdi bunlar bambaşka. Yani günlük gelip giden adamlar, işi var; bunlar düzenli yabancı, ikinci grup; bir üçüncü grup var, bir de turistler var 10 milyonlarca turist geliyor, şimdi bu turistler gelecek, bunlar vize muafiyetiyle muafiyet süresi kadar kalacak, vizesiyle veyahah işte pasaportuyla gidecek, bir de bunlar var.

ATAY USLU (Antalya) – Üç ay.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Bir, bunların dışındaki bir grubu konuşmak için bu rapor üzerine biz buraya geldik, o da düzensiz göçmenler. Ya, bu raporun konusu, sizin yazdığınız raporun konusu Suriyeliler değil. Yani anlatabiliyor muyum? Bu raporun konusu düzensiz göçmen olarak Türkiye’ye girmeye çalışan ya da düzenli olarak, az önceki gruplardan düzenli olarak girmiş ama çıkmadığı için bu gruba düşmüş olanları konuşuyoruz. Bu mühim, onu da bir düzeltmiş olayım.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Sayın Bakanım, Suriyelilerde düzensiz yok mu?

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Aslında küçük bir payı var, hakkını teslim edeyim müsaade ederseniz.

Şimdi, düzensiz göçmenlerin içerisinde yüzde 18 -yakalama rakamlarının içinde başta söyledim- Suriyeli de var dedim, dikkat ettiyseniz. O, şu demek: Yasadışı yollardan iller arası geçmeye çalışmış ya da yurt dışına çıkmaya çalışmış, yakalanmış; bu, düzensiz göçmen sayısının içinde ama o zaten geri gönderme yasağı nedeniyle ki Birleşmiş Milletlerin de kararları var, biliyorsunuz Suriye’deki durum nedeniyle Türkiye’de durmaya devam ediyor ama işte, az önce dediğimiz, yakalanan düzensiz göçmenlerin “Hani nereye gitti bu yakalananlar?” diyorsunuz ya, yüzde 18’i Suriyeli mesela. Bu, tamam ama kitle olarak 3 milyon 760 bin Suriyeli bu rakamın, bu konunun dışındaki bir konu yani.

ATAY USLU (Antalya) – İllegal girenler de illegal çıkanlar da düzensiz.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – İllegal giren ya da illegal çıkan ya da illegal girmiş ve çıkmayan; ya, düzensiz göçmen bu demek.

Şimdi efendim, gönüllü geri dönüş yapanların sayısı 506 bin. Yani Sayın Cumhurbaşkanımızın açıkladığı, işte 1 milyon kişi ilave dönecek dedikimiz. İşte gönüllü dönen oldu mu oluyor mu ve bu rakam... Bazıları bunu da manipüle etti ama kapılarda Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğinin bir temsilcisinin yetkilisi varsa –bazı kapılarda var- onun tutanakta imzası vardır; o yoksa Kızılayın veya insan hakları alanında çalışan bir STK temsilcisinin mutlaka imzası vardır. Yani bu 506 bin kişiyle ilgili, her biriyle ilgili bir gönüllü geri dönüş tutanağı vardır. Bu tutanakta kendi imzası, bizim görevlimizin imzası ya da az önce dediğim gibi Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiseri Temsilcisinin, o kapıda o yoksa Kızılayın, o yoksa insan hakları alanında çalışan bir STK temsilcisinin imzası da vardır ve bütün bilgileri bizdedir bu 506 binin. Yani şu ana kadar Suriye’ye 506 bin kişi gönüllü geri dönüş yapmıştır. “Peki, nereye yapmıştır?” sorusunun cevabı bizim operasyon yaptığımız, güvenliği sağlanan bölgelere yapmıştır.

İki, Sayın Cumhurbaşkanımızın açıkladığı gönüllü 1 milyonu geri döndürme rakamı da geride gene bizim operasyon yaptığımız bölgelerdir. Suriye’de bu kadar insanı öldürmüş, 400-500 binden fazla insanı öldürmüş ya da efendim işte, 10 binlercesine işkence etmiş, 200’den fazla kimyasal silah kullanmış bir katilin kucağına değildir, bunu da burada söylemiş olalım.

Şimdi, tebessümle söylüyorum, 10 parmağının da izini alıyoruz yani 1 parmak değil 10 parmağının da izini alıyoruz parmak izi alırken.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Doğru yapıyorsunuz.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Emin misin “Doğru yapıyorsunuz.” derken Türibi Bey?

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Hayır, yani kızmayın ama yani bu haklı bir soruydu diğerleriyle kıyasladığımız zaman; onun için de nispeten.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Bakanım, pardon.

Türibi Bey, emin misiniz “Doğru yapıyorsunuz.” demekde? Çünkü siz...

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Hayır 10 parmağının izini aldığına göre o doğru diyorum ben, doğrusu 10 parmağın izinin alınması. Sizin şüpheniz var o zaman.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Şimdi efendim hızla...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Hayır, muhalefet böyle şeylere çok “doğru” demez de onun için diyorum.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Muhalefetle alakası yok. Ya, size bir şey söyleyeyim: Ya, burada sizi mi dinleyeceğim sadece? Onun için mi geldim buraya?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Buyurun Sayın Bakanım.

Aramızda konuşacağız, buyurun.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Millet bana bunun için mi oy verdi ya gözünüzü seveyim? Nasıl konuşma bunlar anlamıyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Buyurun.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Şimdi efendim yani şu 8-10 milyon meselesi de önemli. Niye önemli? Şunun için önemli:

Sayın Başkan, değerli milletvekillerimiz; şimdi, bir Suriyelinin ya da uluslararası koruma kapsamındaki Türkiye’de kayıtsız durmak için, bulunmak için bir sebebi yok, önce onu söyleyeyim. Hele Suriyelinin sıfır ihtimal. Niye? Ya, sağlıktan faydalanacaksa yabancı kimlik numarasına ve kimlik kartına ihtiyacı var, çocuğunu okula gönderecekse var, notere gidecek, işlem yapacaksa var, ev kiralayacaksa var.

ATAY USLU (Antalya) – İller arasında seyahat edecekse...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ya, Türkiye’de iller arasında seyahat edecekse var, her şeyde var yani bir yabancının, Türkiye’de kayıtlı bir yabancının kimliği olmadan, yabancı kimlik numarası olmadan Türkiye’de bulunması demek bir Türk vatandaşının kimliği olmadan Türkiye’de bulunması demektir, hayat o kadar zordur. Dolayısıyla bunun müracaat edip kimliğini almaması, kayıt yaptırmaması mantıklı değil zaten. O sebeple önce şunu söyleyeyim:

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Şimdi, burada bir şey geliyor insanın aklına ister istemez. Şimdi, bunların içinde mesela, sağlık nedeniyle...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Bir saniye açayım, dur Türibey, açayım.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – ... okul nedeniyle mutlaka kayıt yaptırmaları lazım. O zaman sınırdan kayıtsız da geçmeleri normal mi?

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Sayın Vekilim, söyleyeceğim.

Şimdi, dolayısıyla, bizdeki bütün veriler şunu gösteriyor: Zaten 3 milyon 760 küsur bin Suriyeli maksimum rakamdır diye ısrarla söylüyoruz; bunun içerisinde iki yıl önce askıya aldığımız 122 bin kişi var çünkü iki yıldır biz bunları aradık taradık hiçbir yerde bulamadık, hatta askıya aldık hiçbir işlem yapamamışlar diye. Hiçbir kurumla temas etmediler, yok bunlar, adreslerine de gidip baktık. Niye? Çünkü –işte, rakamı arkadaşlar çıkarsın, 600 küsur bin, son bu 2016’dan bu yana 600 küsur bin kişinin Batı’ya geçtiğini de biliyoruz- bunların bir kısmının Batı’ya gittiğini biliyoruz, onu anlatmaya çalışıyoruz. Hatta güncel olarak biz, Suriyelilerin -sadece Suriyelileri değil, uluslararası koruma kapsamındaki 320 bin, sonra, şimdi, ikametlere de bakıyoruz- tamamının adreslerini de -667 bin 854 kişi Batı’ya geçiyor- tek tek kontrol ettik. Şu anda da mesela yeni, yerinde olmadığını tespit ettiklerimiz de var, bunu da takip ediyoruz süreç içerisinde. Şunu demek istiyorum. Yani bizdeki bu sayı, Suriyeli sayısı azdır, fazla değildir. Yapmayın, değil; ya, böyle bir şey olamaz yani, bunu defalarca söylediğimiz hâlde bir şehir efsanesi 8 milyon, 10 milyon... Yani birileri bunu söyleyebilir tamam da ya, burada söylenmesin en azından. ya, burası onun yeri değil.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – 3 milyon 700 bin çok fazla değil mi Sevgili Bakan?

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Bu, başka bir tartışmanın konusu, bakın, başka bir tartışmanın konusu. 3 milyon 700 binin az ya da çokluğunu tartışmıyorum o ayrı bir şey ama 8 ya da 10 milyon olmadığını tartışıyorum.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Sayın Bakanım, bir şey söyleyeceğim: Almanya’da Berlin’e tanklar girdiği zaman soruyorlar “Siz bu Almanya’nın yenildiğini niye hiç anlamadınız” diyorlar. “Biz, tanklar gelene kadar Almanların galip geldiğini biliyorduk, devlet bize hep bunu söyledi” diyorlar. Şimdi burada devletten şüphelenmemek mi gerekiyor?

RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU (Kocaeli) – Vallaha Alman halkı kadar devletine güvenen bir millet ben görmedim.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Ben tarihi gerçeklerden bahsediyorum, devlet her zaman doğru söylemeyebiliyor.

(Gürültüler)

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Şimdi, Sayın Vekilim, ben söyleyeyim: Sonuçta bunlar... Şu kadarını da söyleyeyim. Bu rakamlar İçişleri Bakanlığı Göç İdaresinin internet sitesinde canlı, sürekli, yeni de değil, yıllardır var.

ATAY USLU (Antalya) – Birleşmiş Milletlerin teydiyle.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Daha da ilginç bir şey söyleyeyim: Mesela Avrupa Birliğinden gelen o para kapsamında, yardım kapsamında şu anda fert başına 155 lira Avrupa Birliğinin bir yardımı var biliyorsunuz, onların da tamamı ki para alabilmek için kimlik numarası olmak ve kaydedilmek zorunda. Anlatabiliyor muyum? Yani bunlar doğru şeyler değil. Şunu diyebilirsiniz: Türkiye’de kendi vatandaşlarımız arasından da kimliksiz çıkabilir mi? Çıkabilir; milyonda 1 çıkar. Hani saklı nüfus dediğimiz, kıyıda köşede kalmış birileri çıkabilir. Burada da tek tük olmaz demiyorum ama bu böyle bir şeydir. Yani lütfen, o sebeple işin ağırlığını kaybetmemek lazım.

Van’la alakalı konu da aslında söyledim ama şu anda Van, düzensiz göçmen sayısı oldukça düşük illerimizden biridir. Yani aldığımız tedbirlerin de sonuç vermesiyle bu sene mesela Van merkezde bu rakam 1.200 küsur -arkadaşlar bulursa onu da ifade etmiş olayım- “charter” seferleriyle biz göndermeye çalışıyoruz hızlı olsun diye. Böyle bir soru vardı “Nasıl karşılanıyor?” diye. “Charter” tarifeliyle de gönderebiliriz kara sınırımız olmayan ülkeler için söylüyorum. Öncelikli olarak kendisinin karşılaması, varsa varlığından mahsup edilmesi esas ama yoksa biz gönderiyoruz, biz karşıyoruz ama öncelikli olarak varsa kendisinden, varlığından mahsup edilmesi temel ihtiyaçlarını karşılayacak kadar bıraktıktan sonra yani...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Bakanım, Birleşmiş Milletlerin bu konuda bir bütçesi falan yok mu?

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Birleşmiş Milletlerden, değişik kurumlardan, Kızılay üzerinden bu gönüllü geri dönüşü desteklemek için bazı projeler var; gittiğinde belli bir para vermek, orada iş imkânı oluşturmak gibi...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Yok, bu geri gönderme merkezlerinden gönderilenler için.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Şu anda yok. Benim bildiğim yok.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Peki, bu, kaynak ülkeyle bir anlaşma falan yapılmıyor mu?

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Şimdi, kaynak ülke şöyle; ülkeye bağlı. İşte, bizim yoğunluk olarak bahsettiğimiz doğu hattı. Zaten orada ülke karışık, şu anda Talibanda var biliyorsunuz. Dolayısıyla “Siz para verin, bunları biz gönderelim.”e girersek bizim elimizde hepsi kalır. O mühim, Gönüllü Geri Dönüş Programı kapsamına alırsak az önce dediğim gibi, onun ayrı ama o rakamlar düşük rakamlar. Bizim şu anda düzensiz göçle ilgili muhatap olduğumuz ülkeler zaten istikrarsız ülkeler çoğunlukla, Afganistan örneğinde olduğu gibi. Dolayısıyla, o biraz kendi varlığı varsa var, değilse... Aksi hâlde içeride tutma maliyeti, geceleme maliyeti uçak masrafının falan ötesine çıkar; onu da ifade etmiş olalım.

Ana hatlarıyla hepsine cevap vermeye çalıştım diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Bakanım, diğer tarafta da oylamaya beş dakika var.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Bizim bölgemizdeki konuyla ilgili Sayın Bakanım, bu işin gerçek bilançosu nedir?

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Ha, şu kadarını söyleyeyim sizin bölgenizle ilgili. Kilometreyi şunun için sordum, yani az önceki açıklamalarındaki önemli bir ayrıntıyı tekrar vurguluyorum. Hepsi kara sınırından girmiş anlamına gelmez. İstanbul Havalimanına inmiştir, turist olarak gelmiştir, süresi dolmuştur kaçak geçmeye çalışıyordur. Yani bunları da lütfen dikkate alın diye onu özellikle ifade etmek istiyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Çok teşekkür ediyorum.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Şöyle, benim söylemek istediğim, bunları soyuyorlar oraya gelene kadar. Bu insanların cebindeki parayı alıyorlar. Şimdi, elindeki para alınmasa bir insan oradan buraya yaya gelir mi? 60 kilometre bu bahsettiğimiz alan.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Değerli arkadaşlar, çok teşekkür ediyorum.

ATAY USLU (Antalya) – Ben çok kısa bir şey söyleyeceğim.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Sayın Başkanım, bir şey ifade etmek isterim, Sayın Vekilimiz bir not getirdi.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Buyurun.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Şimdi, Suriye’de...

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu’ymuş Sayın Bakan.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Ama bu Türkiye’de doğan bebek değil Sayın Vekilim. Bakın, konuşmanızda söylediniz. Bizdeki rakamı ben söyleyeyim: 0-4 yaş arası 522 bin, 5-9 yaş arası 572 bin. Bu Türkiye’de doğan bebek değil. Yani 0-10 yaş arası Türkiye’deki yaş grubu sayısı bu.

ATAY USLU (Antalya) – 2017’de geldi, 2018’de geldi.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Yani bunlar ne zaman geldi? Yoğunluklu 2017-2018’de geldi. Bir şey daha söyleyeyim, bakın, yani hakkınızı helal edin.

Şimdi, Türkiye’de doğan çocuklar içerisinde birkısım dönenler de var, Avrupa’ya gidenler de var hatta karşıda hamile, orada sağlık sıkıntısı yaşadığı için bizim aldığımız, doğumdan sonra geri bıraktığımız o güvenli bölgelerdeki insanlar da var; yani bunlar... Lütfen yani ifade etmiş olayım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Atay Bey, çok kısa olmak üzere buyurun.

ATAY USLU (Antalya) – Başkanım, teşekkür ederim.

Ben tabii, şuna üzülüm, tekrar ifade edeyim: “Yani ‘düzenli göçmen’, ‘düzensiz göçmen’ olmuş, ‘kaçak göçmen’ olmuş, ‘sığınmacı’ olmuş, ne olur? Bir şey fark etmez.” anlayışı yanlış bir anlayış. Kesinlikle yanlış bir anlayış; bu, göç konusunu tartışmamıza, sorunu doğru çözmemize engel. Bu dil Türkiye siyasetinde zaman zaman kullanılmaya çalışılıyor, kesinlikle yanlış. Yani bizim Komisyonumuzun belki de amacı, raporun amaçlarından bir tanesi bu. Bu kavramları ayırmak lazım. En başta ifade ettim -belki yani bayanlar için çok şey ifade etmiyor- futbolda “aut”la “penaltı”yı ayırmak kadar farklı konular. Gerçekten bu literatüre hâkim olmak lazım. Literatüre hâkim olmak isteyen arkadaşların her ikisi de CHP milletvekilimiz; onlardan belki bensiz de bahsedeceksiniz, kendi yazdıkları, Sayın Kemal Kılıçdaroğlu’nun önsözünü yazdığı “Göç Mülteci Raporu”ndaki bu kavramlara bakmalarını, bu olaya bakmalarını rica ediyorum, o raporu okumalarını rica ediyorum. O rapor CHP’nin raporu, kendi “web” sitesinde var, Kemal Bey önsözünü yazmış. Ya, bu raporun içerisinde “Bunları ayırmamak büyük bir hatadır.” deniliyor. Bu raporun içerisinde “Sığınmacılara – Başkanımız belki ifade edecek- farklı şekilde bakmak yanlıştır.” deniliyor.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ben de ufak bir şekilde bahsedeceğim.

ATAY USLU (Antalya) – Bu raporun içinde arkadaşlar, bakın...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ataycığım, peki, döndürme başa, tamam.

Peki, çok teşekkür ediyorum, bahsedeceğim şimdi de...

ATAY USLU (Antalya) – Sizde olmayan bir şey var, kusura bakmayın, “Devletlerin büyük sayılarda düzensiz göçmen tarafından bir anlamda işgal edileceği düşüncesi doğru değildir.” Bakın, düzensiz göçle ilgili. “Düzensiz göç önemli sayılarda ortaya çıkabilir ancak birçok ülkede bu, toplam göçmenlerin içinde küçük oranlardır. İkinci olarak, düzensiz göçle gelen göçmenlerin büyük ölçüde yasa dışı faaliyetler içinde bulunduğu, AIDS gibi hastalıkları yaydıkları gibi sık sık karşılaşılan ön yargılar yanlış.” deniliyor. CHP’nin Göç Raporu’dur arkadaşlar bu. Kemal Bey’in imzasını attığı Göç Raporu’dur.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – İyi okuyun onu!

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Biz okuduk da siz okuyun bence!

ATAY USLU (Antalya) – Bunu biz defalarca okuduk; ben farklı zamanlarda... Keşke Kemal Bey okusa da, keşke siz okusaydınız da değerlendireseydiniz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Teşekkür ederim.

Şimdi, arkadaşlar, şöyle, Sayın Bakanım, değerli üyelerimiz; öncelikle vermiş olduğunuz katkılar için çok çok teşekkür ediyorum.

Komisyonumuz İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu. Bizim için önemli olan husus, harkesin dinine, diline, rengine, mezhebine, siyasi görüşüne, ideolojisine, meşrebine bakılmaksızın insan hakları evrensel değerlerinden faydalanmalarıdır. “İnsan hakları” dediğimiz şey de asla bölünemez ve devredilemezdir. Yani İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve daha sonra yapılan 2 sözleşmeyle; Medeni Siyasi Haklar Sözleşmesi, Sosyal ve Ekonomik Haklar Sözleşmesi, birçok sözleşme başlığı altında insan haklarının temel paradigması belirlenmiştir. Dolayısıyla bizim Komisyonumuzun bakış açısı insan hakları perspektifi üzerinden olmalıdır. Burada konuşan bütün üyelerimizin, arkadaşlarımızın insan hakları perspektifi üzerinden konuşmaları en büyük temennimiz olur. Elbette insan hakları mevzusu her yerde olduğu gibi zaman zaman siyasetin zemini hâline gelebiliyor, manipüle edilebiliyor, farklı farklı söylemlere konu edilebiliyor ama önemli olan işin özüdür.

Türkiye son yıllarda insan hakları konusunda çok önemli mesafeler katetmiştir, özellikle yasal altyapı konusunda hiçbir eksiği kalmamıştır. Biz son günlerde Avrupa’da çeşitli ülkelere ziyaretler gerçekleştiriyoruz. Mesela, İsveç ziyaretimizi burada tartışmamız ve konuşmamız lazım. Ülkemize yaptığımız haksızlıkları, özellikle insan hakları konusunda ne denli büyük haksızlıklar yaptığımızı İsveç’teki ziyaretimizde çok net bir şekilde arkadaşlarımız gördüler, ben de şimdi daha detaylı bir rapor istiyorum cezaevi örneği uygulaması üzerinden.

Mesela, biz başında bulunduğum ırkçılık, yükselen ırkçılıkla ilgili Alt Komisyonumuzla Fransa’ya gittik, Almanya’ya gittik, Hollanda’ya gittik. Arkadaşlar, Hollanda devleti Başbakanı Rutte Hollanda’da özellikle son dönemde ortaya çıkan bir konu üzerinden Hollanda devletinin kurumsal ırkçılık yaptığını kabul etti, ta ki talimat verenler, bu sorumluluk silsilesinde bulunanlar ceza mahkemesinin önüne çıkmasınlar diye. Dolayısıyla biz gittiğimiz her yerde şunu tespit ediyoruz: Irkçılık mevzusu viral olmuş durumda, bence Avrupa Birliği’ndeki en ölümcül virüs hâlini almış durumda. Biz buraya giderken ciddi anlamda mevkidaşlarımıza da, gittiğimiz yerlerde yaptığımız görüşmelerde de dile getiriyoruz,

özellikle bir konunun üzerinde altını çizme ifade ediyoruz; o da şu ki: Marjinal siyasi partilerin, ırkçı söylemlere savrulan siyasi partilerin söyleminin gün geçtikçe medya dilinde yaygınlaştığını, merkez siyasetin dili hâline geldiğini... Seçmen kaygısı nedeniyle, bunun üzerinden beslenen bir kitle var, zaman zaman bunlar kriminal hâl alıyor. Örneğin geçtiğimiz yıllarda, iki sene önce -Köln müydü- en büyük şehirlerinden bir tanesinin belediye başkanı sırf mülteciler ve göçmenler için hoşgörülü söylem benimsediğinden dolayı katledildi.

Arkadaşlar, şimdi, ülkemizde, hiç hak etmediği hâlde, son dönemde bazı siyasi grupların -ben parti de demek istemiyorum çünkü İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'ne, anayasal ilkelere tamamen aykırı şekilde söylem geliştiren bir grubun siyasi parti olma vasfı da olmaz bana göre çünkü burası bir hukuk devletidir- bazı grupların mesela, dün akşam bir paylaşımı vardı yaygınlaşan. Tamamen buraya hizmet akdiyle gelmiş, ikamet tezkeresiyle kalan bir futbolcu üzerinden yabancı düşmanlığı yapıldı; Gustavo, duydunuz mu? Fenerbahçeli bir futbolcuyla ilgili bir paylaşım yapıldı ve bu savunuldu. Dolayısıyla bu viralin, bu virtüsün ülkemize bulaşmaması için, kadim değerlerimizin yozlaşmaması için, genç dimağların buradan zehirlenmemesi için biz özellikle bugün; düzensiz, düzenli, geçici koruma, uluslararası koruma meselesinde bu kadar altını çizme ifadelerde bulunduk. Lütfen, değerli arkadaşlar, Komisyon üyelerimiz; biz gerekirse size de hazırlayalım, siz parti gruplarınızla, yönetici arkadaşlarımız da üst hiyerarşide bulunan mensuplarla konuşun, bu dili ayrıma tabi tutsunlar yoksa bu, bir süre sonra Türkiye'nin başka suçlarla itham edilmesine vesile olacak, sebebiyet verecektir.

Şimdi, biraz evvel Atay arkadaşım ifade etti, burada bir rapor var. Arkadaşlar, sizi tenzih ediyorum, Cumhuriyet Halk Partili arkadaşlarım, hakikaten tenzih ediyorum sizi, burada sakın üzerinize alınmayın ama bu rapordan ben de birkaç şey ifade etmek istiyorum.

Şimdi, bakın, deniliyor ki özellikle: "Türkiye, 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi'ne koyduğu coğrafi çekinceyi kaldırmalıdır." Bu ne demek biliyor musunuz? Buraya geleceklere, dünyanın neresinden gelirse gelsin, bunları mülteci olarak kabul etmeliyiz demek, halbuki biz şu anda sadece Avrupa'dan gelecekle sınırlı tutuyoruz ve böyle bir akım zaten yok ama bu raporda bunlar var. Mesela deniliyor ki bu raporda: "Türkiye açık kapı politikası uyguluyor gibi görünsün de aslında sınırdaki görevlilerin muamelelerinden kaynaklı sorunlar yaşanmaktadır." Açık kapı politikamızı bugünkü muhalefet şerhi raporunda sizler eleştiriyorsunuz. Bizim bu açık kapı politikasını ki İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi doğrultusunda benimsediğimiz, bir yöntem olarak yapmış olduğumuz bu uygulamayı o raporunuz, bizzat CHP'nin raporu yetersiz buluyor.

Şimdi, bir diğer, -çok örnek var ama lütfen siz de bakın, siz de lütfen bakın- mesela, çok önemli bir şey daha var burada, yerel yönetimler meselesi de başka bir şey: "Ülkemizdeki sığınmacı ve mültecileri hedef alan ve yabancı düşmanlığına yaslanan ırkçı, ayrımcı ve dışlayıcı söylem ve uygulamalara tolerans gösterilmemelidir." Ya, arkadaşlar, şimdi, bu, burada var; bakar mısınız raporunuzun başlığına. CHP'li arkadaşlar, yapmayın: "Hırsızlar, sapıklar, katiller akın akın geliyor." Bu, nefret söylemi değil de nedir? Sizin raporunuz bu. Şimdi, burada biraz daha dikkatli olalım, yapmayalım, bunlar literatüre geçiyor, yarın bizim çocuklarımız bunları okuyacak. Bak, başka bir şey söyleyeyim: "Sığınmacılara suçlu muamelesi yapılmamalıdır." Efendime söyleyeyim, bunun gibi daha çok sayıda ifadeler var.

Şunu söylemeye çalışıyorum: Ben bu tartışmalardan üzerime düşeni alıyorum; bir siyasetçi kimliğimle, bir birey olarak, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak. Ben kendim bundan sonra varsa söylemlerim -ki olduğunu düşünmüyorum- bunlara dikkat edeceğim ama bu Komisyonun bütün üyeleri lütfen bundan sonraki söylemlerinde, sözlerinde insan hakları perspektifinden bir yaklaşım ortaya koyarak bütünleyici, genelleyci, toplumumuzu nefrete sevk edecek, nefret diline yaslanacak söylemi hem söylemesinler hem raporlarında yazmasınlar diyorum.

Bu duygu ve düşüncelerle toplantıyı kapatmadan evvel raporu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın Bakanım, değerli Komisyon adına hepinize teşekkür ediyorum, sağ olun, var olun.

Kapanma Saati: 16.55

